

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**SLOVENSKE ZAVAROVALNICE PRED
VSTOPOM SLOVENIJE V EVROPSKO UNIJO**

Ljubljana, junij 2003

SLAVICA MARKELJ

IZJAVA

Študentka Slavica Markelj izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Ivana Ribnikarja in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 12.6.2003.

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1. SPLOŠNO O ZAVAROVANJU	2
1.1. EKONOMSKI POMEN ZAVAROVANJA	2
1.2. GLAVNE FUNKCIJE ZAVAROVANJA	3
1.2.1. Ustvarjanje gospodarske varnosti	3
1.2.2. Izravnavanje nevarnosti	4
1.2.3. Odpravljanje motenj v gospodarskem funkcioniranju	4
1.2.4. Ohranjevanje nepretrganosti narodno gospodarskega procesa	4
1.2.5. Ohranjevanje življenjske ravni	4
1.3. OBVEZNOSTI ZAVAROVALNICE IN ZAVAROVANCA	4
1.3.1. Obveznosti zavarovalnice	4
1.3.1.1. Obveznost zavarovalnice, da nastopa kot dober gospodar	5
1.3.1.2. Obveznost zavarovalnice, da preventivno ukrepa	5
1.3.1.3. Obveznost zavarovalnice, da ob nastopu zavarovalnega primera izplača odškodnino oz. zavarovalnino	5
1.3.2. Obveznosti zavarovanca	5
1.3.2.1. Plačilo premije	6
1.3.2.2. Obveznost obveščanja	6
1.3.2.3. Obveznost reševanja	6
1.4. LIKVIDNOST, VARNOST IN RENTABILNOST KOT NAJPOMENBNEJŠA NAČELA POSLOVANJA V ZAVAROVALNIŠTVU	6
1.4.1. Opredelitev posameznih načel	6
1.4.1.1. Načelo likvidnosti	6
1.4.1.2. Načelo varnosti	6
1.4.1.3. Načelo rentabilnosti	7
1.4.2. Povezanost načel likvidnosti, varnosti in rentabilnosti v zavarovalništvu	7
1.4.2.1. Povezanost načel likvidnosti in varnosti	7
1.4.2.2. Povezanost načel likvidnosti in rentabilnosti	7
1.4.2.3. Povezanost načel varnosti in rentabilnosti	7
1.5. VRSTE ZAVAROVANJ	7
1.5.1. Osebna zavarovanja	7
1.5.1.1. Življenjsko zavarovanje	8
1.5.1.2. Nezgodno zavarovanje	8
1.5.1.3. Rentno zavarovanje	8
1.5.2. Premožensko zavarovanje	9
1.5.3. Kreditno zavarovanje	9

1.5.4. Kmetijsko zavarovanje	10
1.5.5. Transportno zavarovanje.....	10
1.5.6. Druge vrste zavarovanja.....	10
2. TRŽENJE V ZAVAROVALNIŠTVU	10
2.1. ZASNOVA TRŽENJA.....	10
2.2. OSEBNA PRODAJA V ZAVAROVALNIŠTVU.....	11
2.3. NEPOSREDNO TRŽENJE V ZAVAROVALNIŠTVU.....	12
2.3.1. Trženje po pošti	12
2.3.2. Telefonska prodaja zavarovalnih storitev	12
2.3.3. Prodaja zavarovalnih storitev na bančnih okencih.....	12
2.3.4. Elektronsko trženje	12
3. ZAVAROVALNIŠTVO V SLOVENIJI	13
3.1. ZGODOVINSKI RAZVOJ SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA.....	13
3.2. STANJE V SLOVENSKEM ZAVAROVALNIŠTVU.....	15
3.2.1. Slovenske zavarovalnice	15
3.2.2. Tržni deleži na slovenskem zavarovalniškem trgu.....	17
3.2.3. Življenjska in neživljenjska oz. premoženjska zavarovanja v Sloveniji.....	18
3.2.4. Razvitost zavarovalniškega trga v Sloveniji	22
3.3. SLOVENSKO ZAVAROVALNO ZDRUŽENJE.....	23
4. KRATKA ANALIZA IZBRANE ZAVAROVALNICE – ZAVAROVALNICA TRIGLAV d.d., LJUBLJANA	25
4.1. POSLOVANJE ZAVAROVALNICE TRIGLAV d.d.	25
4.2. STORITVE ZAVAROVALNICE TRIGLAV d.d.	28
4.3. CILJI POSLOVANJA ZAVAROVALNICE.....	30
5. SLOVENSKE ZAVAROVALNICE IN VKLJUČEVANJE V EVROPSKI UNIJO ..	31
5.1. STANJE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA PRED VSTOPOM V EU ...	31
5.2. POLOŽAJ SLOVENSkih ZUAVAROVLNIC V PRIMERJAVI S TRGOM ZAVAROVANJ V EU.....	32
5.3. UKREPI EKONOMSKE POLITIKE NA PODROČJU REFORME SLOVENS. ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA	34

6. ZAVAROVALNI TRG EVROPSKE UNIJE	35
6.1. ZAKONSKA PODLAGA IN SMERNICE NA ZAVAROVALNEM PODROČJU V EVROPSKI UNIJI	35
6.1.1. Pomembnejše smernice na področju zavarovalništva v EU	36
6.2. PRILAGAJANJE SLOVENSKE ZAVAROVALNIŠKE ZAKONODAJE EU	38
6.2.1. Evropski sporazum o pridružitvi med Slovenijo in EU.....	38
6.2.2. Zakon o zavarovalnicah	38
6.2.3. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov	39
6.2.4. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju	39
6.2.5. Zakon o zavarovalništvu	40
7. PRIČAKOVANJA O PRIHODNOSTI SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC PO VSTOPU SLOVENIJE V EU	41
SKLEP	43
LITERATURA	44
VIRI	45

UVOD

Zavarovalnice z narodnogospodarskega vidika opredelimo kot pomembne finančne organizacije; zavarovalniške storitve sodijo med finančne storitve in so s svojimi naložbenimi učinki tudi del kapitalskega trga.

Zavarovalništvo predstavlja eno od temeljnih dejavnosti, brez katere si današnjega gospodarstva in življenja nasploh ne moremo več predstavljati. V narodnem gospodarstvu ima posebno naravo in lastnosti s katerimi zadovoljuje potrebo po varnosti.

Zavarovalništvo v Sloveniji se je kljub več kot stoletni tradiciji, šele v zadnjem desetletju približalo razvitim evropskim in svetovnim trgom. Delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu (v Sloveniji znaša 5%) presega celo nekatere članice EU in predvidevamo, da se bo še povečal, še posebno zaradi zavarovalne zakonodaje, ki omogoča in pospešuje ponudbo ter povpraševanje po življenjskih zavarovanj.

Namen diplomskega dela je prikazati razvoj zavarovalništva oz. pomen in vlogo slovenskih zavarovalnic, ugotavljanje njihove ustreznosti in pripravljenosti za vstop v Evropsko unijo ter primerjava slovenskega zavarovalniškega trga z zavarovalnim trgom EU. Na osnovi tega sem diplomsko delo razdelila na sedem poglavij, ki so medsebojno povezana.

V prvem poglavju sem predstavila nekaj temeljnih pojmov in dejstev, potrebna za boljše razumevanje zavarovalništva ter podala glavne funkcije zavarovanja in načela poslovanja v zavarovalništvu ter vrsto zavarovalnih storitev, ki jih ponujajo zavarovalnice. Drugo poglavje sem namenila trženju (kot osnovi sodobnega razvoja), kjer sem navedla pomembna načela sodobnega marketinga v zavarovalništvu ter se osredotočila še na razlago tržnih poti. Tretji del diplomskega dela sem namenila analizi slovenskega zavarovalništva. Najprej sem opisala zgodovinski razvoj zavarovalne dejavnosti na slovenskih tleh, nato pa sledi predstavitev dejanskega stanja slovenskega zavarovalništva. Opisana je tudi struktura zavarovalnega trga v Sloveniji. Četrto poglavje temelji na predstavitvi poslovanja Zavarovalnice Triglav. Nadalje sem se osredotočila na učinkovitost slovenskih zavarovalnic v primerjavi z zavarovalnim trgom Evropske unije ter navedla ukrepe ekonomske politike na področju reforme zavarovalniškega sektorja. V šestem delu sem razložila pomembne evropske direktive oz. smernice ter hkrati predstavila prilagajanje slovenske zavarovalne zakonodaje zakonodaji Evropske unije. V zadnjem (sedmem) poglavju gre za navedbo pričakovanj, ki zadevajo slovensko zavarovalništvo po vstopu na skupen evropski trg.

1. SPLOŠNO O ZAVAROVANJU

1.1. EKONOMSKI POMEN ZAVAROVANJA

Zavarovanje je temeljna dejavnost zavarovalnic in pomeni »ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti« (Boncelj, 1983, str. 14). Namen zavarovanja je zaščite oseb ter premoženja pred različnimi nepredvidenimi dogodki, ki lahko povzročijo škodo ter zaščita širših družbenih interesov na področju ekonomske ali socialne varnosti. Zavarovanje je izrazito storitvena dejavnost (Pucelj, 1991, str. 10).

Zavarovalnice so po klasifikaciji finančnih storitev nedepozitne finančne institucije (med katere sodijo še vzajemni skladi, investicijske družbe in pokojninski skladi), za katere je značilno, da zbirajo sredstva zavarovancev oz. varčevalcev nedepozitno ter jih dolgoročno in varno nalagajo (Končina, 1999, str. 43).

V zavarovalnem razmerju nastopata zavarovalec in ena zavarovalnica kot zavarovatelj. Vendar pa zaradi delitve nevarnosti lahko prevzame isto nevarnost istega nevarnostnega predmeta ter istega nevarnostnega subjekta več zavarovalnic. Glede tega razlikujemo sozavarovanje in pozavarovanje. Pri *sozavarovanju* več zavarovalnic hkrati prevzame konkretno gospodarsko nevarnost oziroma določen riziko, kjer veljajo za vse zavarovalnice isti zavarovalni pogoji in ista premija, ki se razdeli v sorazmerju z deleži prevzete nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 22). *Pozavarovanju* je zunanja izravnava nevarnosti, kjer zavarovalnica tisti delež rizika, ki presega njen lastni delež, prenese na druge zavarovalnice, ki postanejo pozavarovalnice in jim s tem odstopi določen delež zavarovalne premije (Pirš, 2000, str. 25).

Zavarovalništvo je pomemben del finančnega sistema, saj je njegova dejavnost usmerjena v zbiranje oziroma koncentracijo prihrankov in usmerjanje le-teh v investicije, ki so nujen pogoj za gospodarski razvoj (Pavliha, 2000, str. 44).

Zavarovalništvo oz. zavarovalstvo lahko tudi opredelimo kot pomembno gospodarska dejavnost, ki prispeva k blagostanju posameznika in celotnega gospodarstva in je sistem med seboj ustrezno organizacijsko povezanih zavarovalnic oziroma celotnost zavarovalnic nekega narodnega gospodarstva, ki so povezane z določenimi načeli (Boncelj, 1983, str. 17). Namen zavarovalništva je ustvarjanje sredstev in rezerv iz sredstev zavarovancev ter izplačila le-teh v primeru nastanka škodnega dogodka.

Zavarovalno tveganje je vsak nepričakovani škodni dogodek, ki ga prevzame v kritje zavarovalnica, v obsegu splošnih in posebnih pogojev ter s plačilom ustrezne premije.

Zavarovalna premija je znesek, ki ga zavarovalec plača zavarovalnici, za zaščito pred tveganji, ki ogrožajo zavarovanca, oziroma je plačilo za varnost, ki jo nudi zavarovalnica svojim zavarovancem.

Del premije je namenjen za kritje stroškov, ki izhajajo iz opravljanja zavarovalne dejavnosti. Največji del zavarovalne premije, ki jo imenujemo *tehnična premija*, pa je namenjen za izravnavanje nevarnosti, kritje ali nadomeščanje škode in za oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij (Bijelić, 1998, str. 6).

Zavarovalnotehnične rezervacije so sredstva, ki so namenjena izplačilu odškodnin za škode, za katere na podlagi sklenjenih zavarovalnih pogodb pričakujemo, da bodo nastopile (*premijske rezervacije*) in za škode, ki jih običajno ne pričakujemo (*izravnalne rezervacije*) ter za že nastale škode, kjer odškodnine iz določenega razloga še niso plačane oz. bodo plačane v prihodnosti in jih imenujemo *škodne rezervacije*.

Zavarovalnice morajo stalno prilagajati svoje cilje, usmerjene k zavarovancem oziroma njihovim sedanjim in prihodnjim potrebam. Za zavarovanje nekega predmeta morajo biti v celoti izpolnjeni pogoji, ki temeljijo na tem, da je tveganje mogoče ovrednotiti, da je škodo mogoče oceniti in da je zavarovalni dogodek v prihodnosti negotov.

1.2. GLAVNE FUNKCIJE ZAVAROVANJA

Pomen in vloga vsake gospodarske dejavnosti sta določena po njenih funkcijah, ki določajo tudi njen pomen za posameznika in celotno družbo (Boncelj, 1983, str. 180).

Glavne funkcije zavarovanja so:

- ustvarjanje gospodarske varnosti,
- izravnavanje nevarnosti,
- odpravljanje motenj v gospodarskem funkcioniranju,
- ohranjevanje nepretrganosti narodno gospodarskega procesa,
- ohranjevanje življenjske ravni.

1.2.1. Ustvarjanje gospodarske varnosti

Ustvarjanje gospodarske varnosti je najpomembnejša funkcija zavarovanja, za katero so značilne štiri bistvene lastnosti (Boncelj, 1983, str. 181):

- gospodarska varnost je opredeljena kot gotovost, da bo nastala gospodarska škoda z zavarovanjem nadomeščena,
- prostorsko in časovno uresničevanje gospodarske varnosti,
- izravnavanje nevarnosti je sredstvo za ustvarjanje gospodarske nevarnosti,
- ustvarjanje gospodarske varnosti je možno le v posebnem gospodarskem obratu oz. zavarovalnici.

1.2.2. Izravnavanje nevarnosti

Izravnavanje nevarnosti, kot funkcija zavarovanja, je sestavljena iz medsebojno povezanih podfunkcij. To so: prenašanje in prevzemanje nevarnosti, nošenje nevarnosti, porazdeljevanje nevarnosti, izravnavanje ter odpravljanje nevarnosti.

1.2.3. Odpravljanje motenj v gospodarskem funkcioniranju

Pri odpravljanju motenj v gospodarskem funkcioniranju, gre za odpravo gospodarske škode, nastale pri izvajanju gospodarske dejavnosti pri posameznem gospodarskem subjektu. Narodno gospodarstvo označimo kot medsebojno povezavo gospodarskih subjektov. Če ob nastopu škodnega dogodka gospodarska funkcija izpade pri enem gospodarskem subjektu, hkrati izpade pri vsem narodnem gospodarstvu. Motnje v gospodarskem funkcioniranju posameznika je tako tudi motnja v delovanju celotnega gospodarstva. Pomembni ukrepi proti motnjam v gospodarskem delovanju so *prevenција*, s katero skušamo gospodarsko nevarnost odpraviti ter onemogočiti njeno uresničevanje in *represija*, kjer poskušamo nevarnostne dogodke čim hitreje zadušiti in omejiti gospodarsko škodo. Vendar pa ta dva ukrepa nista zadostna in je potrebno uvesti zavarovanje, ki prevzame in nosi nevarnost, poleg tega še prevzame in nosi nastalo gospodarsko škodo (Boncelj, 1983, str. 190).

1.2.4. Ohranjevanje nepretrganosti narodno gospodarskega procesa

Z zavarovanjem stalno odpravljamo motnje ali pretrge narodno gospodarskega procesa, ki so razporejeni v prostoru in času ter tako stalno vzpostavljamo narodno gospodarski proces.

1.2.5. Ohranjevanje življenjske ravni

Pri ohranjevanju življenjske ravni gre za zavarovanje oseb, zoper škode, zaradi nevarnostnih dogodkov (bolezen, invalidnost, nezgoda, starost, nezaposlenost), kajti zagotovijo se jim sredstva za preživljanje. Ohranjevanje življenjske ravni z zavarovanjem je pomembno za narodno gospodarstvo, kajti prizadeti niso v breme socialnemu skrbstvu, katerega sredstva priskrbi narodno gospodarstvo. Vendar pa »z ohranjevanjem življenjske ravni ohranjamo kupno moč zavarovalcev, ki ob nakupih odteka v narodno gospodarstvo, s tem ohranja obstoječo raven produkcije in vzdržuje narodno gospodarski proces« (Boncelj, 1983, str. 195).

1.3. OBVEZNOSTI ZAVAROVALNICE IN ZAVAROVANCA

1.3.1. Obveznosti zavarovalnice

Obveznosti zavarovalnice so pri vsaki panogi zavarovanja različne.

Najpomembnejše, ki so skupne vsem panogam zavarovalne dejavnosti so (Ivanjko et al, 1999, str. 51):

- obveznost zavarovalnice, da nastopa kot dober gospodar,
- obveznost zavarovalnice, da preventivno ukrepa,
- obveznost zavarovalnice, da ob nastopu zavarovalnega primera izplača zavarovalnino oziroma odškodnino.

1.3.1.1. Obveznost zavarovalnice, da nastopa kot dober gospodar

Navedena obveznost izvira iz splošnega načela vestnosti in poštenosti v poslih blagovnega (poslovnega) prometa. V zavarovalništvu se navedena obveznost realizira ob sklepanju zavarovalne pogodbe, v razpolaganju z zavarovalnimi sredstvi in zlasti pri izdelavi splošnih pogojev, tarif in v postopku ob likvidaciji škode (Ivanjko, 1999, str. 148).

1.3.1.2. Obveznost zavarovalnice, da preventivno ukrepa

Zavarovalnica kaže to obveznost s financiranjem preventivnih ukrepov, ki naj jih izvaja zavarovalnica ali celo zavarovanec, kar velja tudi pri odpravljanju in zmanjševanju posledic škodljivih dogodkov (Ivanjko, 1999, str. 148).

1.3.1.3. Obveznost zavarovalnice, da ob nastopu zavarovalnega primera izplača odškodnino oz. zavarovalnino

Zavarovalnica izplača nastalo škodo do višine zavarovalne vsote, ki je določena v zavarovalni pogodbi. Zavarovalnica v skladu z zavarovalnimi pogoji, izplača zavarovalnino v 14-ih dneh po obvestilu nastanka zavarovalnega primera, a le, če se v tem roku končajo poizvedbe, potrebne za ugotovitev zavarovalnega primera, drugače je ta rok daljši. Zavarovalnica mora zavarovancu poleg zavarovalnine povrniti še stroške, ki jih je imel, da bi rešil ogroženo premoženje in tudi stroške v primeru neuspešnega reševanja, ter stroške potrebne za ugotavljanje zavarovalnega dogodka. Če je upravičenec zavarovalni primer povzročil namenoma, tedaj mu zavarovalnica ne plača nobene odškodnine.

1.3.2. Obveznosti zavarovanca

Obveznosti zavarovanca so različne gleda na vrsto zavarovalne pogodbe. Tiste ki se praviloma pojavljajo v vseh vrstah zavarovanja so (Ivanjko et al, 1999, str. 47):

- plačilo premije,
- obveznost obveščanja,
- obveznost reševanja.

1.3.2.1. Plačilo premije

Bistvena obveznost zavarovalca je, da zavarovalnici plača premijo, ki pomeni določeno ceno za prevzem rizika in je pogoj za začetek zavarovanja (Ivanjko et al, 1999, str. 47).

1.3.2.2. Obveznost obveščanja

Zavarovanec mora navesti zavarovalnici vse okoliščine, ki so potrebne za ocenitev nevarnosti in nastanka škodnega dogodka.. Za neresnično prijavo ali namerno zamolčanje kakšne okoliščine, za kar zavarovalnica ne bi sklenila pogodbe, če bi vedela za dejansko stanje okoliščin ali stvari, pa lahko zavarovalnica zahteva razveljavitev pogodbe in zadrži že vplačane premije ali »zahteva plačilo premije za zavarovalno dobo, v kateri je zahtevala razveljavitev pogodbe« (Ivanjko, 1999, str. 146).

1.3.2.3. Obveznost reševanja

Obveznost zavarovanca je preprečiti škodo ali zavarovalni primer in omejiti škodljive posledice, sicer po mora v primeru nastale škode ukrepati, da bo škoda čim manjša (Ivanjko, 1999, str. 147).

1.4. LIKVIDIRANOST, VARNOST IN RENTABILNOST KOT NAJPOMENBNEJŠA NAČELA POSLOVANJA V ZAVAROVALNIŠTVU

1.4.1. Opredelitev posameznih načel

1.4.1.1. Načelo likvidnosti

Likvidnost opredelimo kot plačilno sposobnost podjetja oz. sposobnost, da v vsakem trenutku z razpoložljivimi plačilnimi sredstvi poravnava vse dospelosti. Prvine likvidnosti v zavarovalništvu so obveznosti, na osnovi sklenjenih zavarovalnih, sozavarovalnih in pozavarovalnih pogodb, plačilna sredstva in roki dospelosti teh obveznosti. Za doseg likvidnosti, mora znesek razpoložljivih sredstev zadoščati za poravnavanje dospelih obveznosti, kar pomeni, da morajo biti prilivi in odlivi denarnih sredstev usklajeni z roki dospelosti. Priliv denarnih sredstev nastane s plačilom zavarovalne premije za sklenjeno zavarovalno pogodbo. Odliv pa nastane s plačilom odškodnine in pogodbenega zneska na osnovi sklenjene zavarovalne pogodbe (Bijelić, 1998, str. 280).

1.4.1.2. Načelo varnosti

Varnost predstavlja plačilno sposobnost podjetja, ki jo dosežemo, ko razpoložljiva likvidna sredstva presegajo zapadle obveznosti.

V poslovanju zavarovalnic pa predstavlja varnost eno od osnovnih načel poslovanja in način vodenja politike likvidnosti (Bijelić, 1998, str. 275). Zavarovateljeva varnost se kaže v tem, da zavarovancem brez težav nadomesti škode, ki se lahko pojavijo in odstopajo od pričakovanih škod ter da doseže višek prihodkov nad odhodki tudi tedaj, ko so velike škode povzročile neugodno gibanje škod.

1.4.1.3. Načelo rentabilnosti

Rentabilnost, ki se lahko enači s pojmom dobička (Bijelić, 1998, str. 273), se v poslovanju zavarovalnic kaže kot razmerje med doseženim finančnim rezultatom, v obliki doseženega dobička ali izgube in skupnimi prihodki sredstev zavarovanja. Pove nam, kako uspešno je v določenem obdobju posloval zavarovatelj v celoti ali na kakšni drugi ravni poslovanja.

1.4.2. Povezanost načel likvidnosti, varnosti in rentabilnosti v zavarovalništvu

1.4.2.1. Povezanost načel likvidnosti in varnosti

Medsebojna povezanost načel varnosti in likvidnosti se izraža v tem, da politika likvidnosti skrbi za to, da lahko zavarovatelj v vsakem času poravna dospele obveznosti z razpoložljivimi sredstvi, medtem ko politika varnosti skrbi za zadrževanje tveganj v okviru lastnih zmogljivosti (Bijelić, 1998, str. 289).

1.4.2.2. Povezanost načel likvidnosti in rentabilnosti

Likvidnost in rentabilnost sta v zavarovalništvu ozko povezani, še zlasti tam, kjer se v poslovanju »pojavi določeni viški likvidnih sredstev, ki jih nalagamo in nam prinašajo prihodke iz naslova prejetih obresti« (Bijelić, 1998, str. 289). Za te prihodke pa velja, da nam povečujejo rentabilnost.

1.4.2.3. Povezanost načel varnosti in rentabilnosti

Vpliv varnosti na rentabilnost je lahko pozitiven ali negativen, kar zavisi od tega, ali je razlika med prihodki in odhodki v sozavarovalnih in pozavarovalnih poslih v dobro ali breme zavarovatelja (Bijelić, 1998, str. 288).

1.5. VRSTE ZAVAROVANJ

1.5.1. Osebna zavarovanja

Zavarovanje oseb je gospodarska in družbena dejavnost, ki predstavlja poseben pomen brez katerega si je nemogoče predstavljati nadaljnji razvoja družbe in gospodarstva. Zavarovalnice

imajo razvit sistem osebnih zavarovanj, ki se deli na življenjsko, pokojninsko, nezgodno in zdravstveno ter rentno zavarovanje (Ivanjko et al, 1999, str. 64).

1.5.1.1. Življenjsko zavarovanje

Življenjsko zavarovanje pomeni zavarovanje človekovega življenja za določeni pogodbeni dogodek ter za dobo sklenjenega zavarovanja. V primeru nastanka zavarovalnega primera v pogodbenem roku, je zavarovalnica dolžna izplačati zavarovancu oz. določenemu upravičencu zavarovalno vsoto (Bijelić, 1998, str. 214).

Življenjsko zavarovanje omogoča posamezniku organiziranje lastnega sistema socialne varnosti, ki je prilagojen okoliščinam, kjer živi posameznik. Pojavlja se v različnih oblikah, kjer pa obstaja tudi možnost raznih kombinacij, ki zavarovancem omogočajo izbiro uresničevanja ciljev, ki jim je zavarovanje namenjeno.

Življenjsko zavarovanje se deli na *zavarovanje za primer smrti*, kjer zavarovalnica v primeru smrti zavarovanca, izplača določeno zavarovalno vsoto dedičem zavarovanca oziroma osebi, ki jo določi sklenitelj zavarovanja in *zavarovanje za primer doživetja*, kjer si sklenitelj zavarovanja, želi zagotoviti sredstva za določeno obdobje (npr. za starost). Pogosto se življenjska zavarovanja sklepajo mešano, kjer se sklene zavarovalna pogodba za primer smrti ali doživetja in ga imenujemo *mešano življenjsko zavarovanje* (Ivanjko, 1999, str. 24).

1.5.1.2. Nezgodno zavarovanje

Zavarovalnica se zaveže, da bo izplačala zavarovancu ali določenemu upravičencu zavarovalno vsoto, če bo med trajanjem zavarovanja nastopila invalidnost oz. trajna izguba splošne delovne sposobnosti ali smrt, kot posledica nezgode, ki je predvidena s pogodbo (Ivanjko, 1999, str. 24).

Premije pri nezgodnem zavarovanju so manjše kot pri življenjskem zavarovanju, saj se pri nezgodnem zavarovanju ne oblikujejo sredstva, ki so zavarovancem izplačana v vsakem primeru, ampak le ob nastopu zavarovalnega primera (Šuštar, 1995, str. 43). Pri nezgodnem zavarovanju obstaja več načinov zavarovanj kot so prostovoljno zavarovanje (individualno ali kolektivno nezgodno zavarovanje) ter obvezno zavarovanje potnikov v javnem prometu, lastnikov motornih vozil proti odgovornosti za škode in lastnikov letal.

1.5.1.3. Rentno zavarovanje

Zavarovanec pri rentnem zavarovanju plačuje določeno obdobje (od 10 do 40 let) mesečno premijo. Po preteku obdobja plačevanja prične s prejemanjem rente, ki se zavarovancu izplačuje do njegove smrti oziroma do predvidenega 78. leta starosti zavarovanca v primeru izplačevanja rente zavarovančenemu upravičencu (Šuštar, 1995, str. 43).

Posebno zanimanje javnosti se kaže pri rentnem zavarovanju, s čimer se izpopolnjuje sistem pokojninskega zavarovanja, saj si zavarovanci po svoji plačilni sposobnosti lahko uredijo socialno varnost za obdobje, ko se bodo redni viri zaslužkov zmanjšali.

1.5.2. Premoženjsko zavarovanje

Namen premoženjskega zavarovanja je v zagotavljanju povrnitve škode, ki bi nastala v premoženju zavarovanca, ob nastanku zavarovalnega primera. Premoženjsko ali škodno zavarovanje obsega *zavarovanje stvari*, kjer je predmet zavarovanja stvar in *zavarovanje premoženjskih pravic*, kjer je predmet zavarovanja čista premoženjska pravica npr. kreditna zavarovanja (Ivanjko, 1999, str. 22).

Pomembne zavarovalne vrste, ki jih uvrščamo k premoženjskemu zavarovanju so: požarno zavarovanje, stanovanjsko, strojelomno in vlomsko zavarovanje ter zavarovanje stekla.

Zavarovalnica s sklenitvijo *požarnega zavarovanja* nudi zavarovanje zgradbe, ne le proti požaru, temveč tudi proti viharju, toči, streli, eksploziji, demonstracijam, padcu letala in naletu lastnega vozila. Ob plačilu dodatne premije obstaja možnost povračila škode, ki nastane ob poplavi, izlivu vode, zemeljskem in snežnem plazju in v drugih primerih (Šuštar, 1995, str. 44).

Stanovanjsko zavarovanje omogoča zavarovanje stanovanjske opreme, umetniške slike, ter tudi nakit, gotovino in vrednostne papirje ter premičnine kot so gospodinjski stroji, stvari oziroma predmeti v kleti, garaži in na balkonu.

Strojelomno zavarovanje nudi možnost povračila stroškov popravila zavarovanih strojev in naprav ob nastanku zavarovalnega primera.

S sklenitvijo *vlomskega zavarovanja* je omogočena varnost premoženja (gotovina, vrednostni papirji), v primeru vloma, kjer lahko pride do poškodbe na objektu, pri čemer zavarovalnica povrne stroške popravila, vendar le ob plačilu dodatne premije zavarovanca.

Zavarovanje stekla zagotavlja zavarovanje stekla oziroma predmetov iz stekla ter drugih vrst krhkih stvari kot so svetlobni napisi, reklamni panoji, ter zgodovinski, kulturni in nagrobni spomeniki.

1.5.3. Kreditno zavarovanje

Pri tej vrsti zavarovanja gre za zavarovanje denarnih terjatve družb, nastale z dobavo blaga, opravljanjem storitev in del ali iz leasinga v notranjem ali mednarodnem prometu (Bijelić, 1998, str. 197). Pomembna je tudi možnost zavarovanja kreditov, ki jih kreditodajalci ponujajo kreditjemalcem (potrošniški, stanovanjski, investicijski, obrtniški kredit).

1.5.4. Kmetijsko zavarovanje

Kmetijsko zavarovanje zajema zavarovanje živali in zavarovanje posevkov ter plodov. Pri slednjem se zavaruje poljščine, sadovnjake, vinograde in travnike pred nevarnostjo, kot so toča, poplava, požar, spomladanska pozeba in drugo.

1.5.5. Transportno zavarovanje

Deli se na zavarovanje blaga v mednarodnem in domačem transportu. Gre za zavarovanje blaga pred različnimi škodnimi dogodki (prometna nesreča transportnega sredstva, kraja blaga oziroma pošiljke, škoda nastala zaradi neodgovornosti prevoznika).

1.5.6. Druge vrste zavarovanja

Razlikujemo še ostale vrste zavarovanj: menedžersko zavarovanje, avtomobilsko zavarovanje, zavarovanje garancij, turistično zavarovanje, gradbeno zavarovanje, zavarovanje proizvajalčeve odgovornosti za izdelke, zavarovanje sejmov in prireditev (Šuštar, 1995, str. 46).

2. TRŽENJE V ZAVAROVALNIŠTVU

2.1. ZASNOVA TRŽENJA

Trženje kot osnova sodobnega razvoja, način ter instrumentarij usmerjanja, načrtovanja in izvajanja poslovnih dejavnosti (Bijelić, 1998, str. 299), na katerem koli tržišču je tudi neločljivi del zavarovalniškega poslovnega sistema in je pomemben dejavnik organizacije in delovanja vsake zavarovalnice.

Pomembna načela sodobnega marketinga v zavarovalništvu so (Pucelj, 1991, str. 25):

- analiza povpraševanja po posamezni vrsti zavarovanja,
- analiza sedanjih in potencialnih zavarovancev,
- analiza socialno-ekonomskih vidikov,
- motivacija zavarovancev,
- metode prevzemanja rizikov in tokovi informacij,
- analiza sredstev zavarovanja,
- konkurenca na zavarovalnem trgu.

Trženje v zavarovalništvu se pojavi že v pripravi in izdelavi zavarovalnih pogojev in cenikov posameznih zavarovalnih vrst (Bijelić, 1998, str. 301), kaže se s promocijo in prodajo oziroma sklepanjem zavarovanj ter izvajanjem drugih zavarovalnih storitev, kot so reševanje zavarovalnih primerov in likvidacija škod. Zaključni pa se z dosegom sklenitve zavarovanj ter s tem zbrane premije in sposobnostjo izplačevanja odškodnin ob nastanku zavarovalnega primera.

Zasnova trženja je bistvena sestavina delovanja zavarovalne družbe in sledi cilju zadovoljitve potreb potrošnikov oziroma kupcev zavarovalnih storitev, ob največjem možnem izkoriščanju svojih možnosti.

Zasnovno trženja v zavarovalništvu sestavlja več dejavnikov (Bijelić, 1998, str. 301):

- iskanje, zbiranje in urejanje osnov za izdelavo zavarovalnih pogojev in cenikov premij,
- iskanje dejavnikov za sklepanje posameznih oblik in vrst zavarovanj,
- iskanje motivov in ustvarjanje potreb za nove zavarovalne storitve, tržne poti in prodajne tehnike,
- raziskovanje obstoječega zavarovalnega tržišča,
- sodelovanje in komuniciranje z javnostjo,
- raziskovanje in ugotavljanje dejavnikov, ki vplivajo na cenovno politiko pri posameznih zavarovanjih.

Za uspešno zasnovno trženja pa je bistveno sistematično spremljanje konkurence in njihovih zavarovalnih storitev ter spremljanje zasnov trženja v zavarovalno najrazvitejših državah sveta, predvsem pa izobraževanje zavarovalnih delavcev na področju marketinga.

2.2. OSEBNA PRODAJA V ZAVAROVALNIŠTVU

Promocija kot splet različnih dejavnosti komuniciranja, tako s posamezniki kot s celotno javnostjo se izvaja predvsem preko osebne prodaje, pa tudi preko publicitete, ekonomske propagande in pospeševanjem prodaje.

Osebna prodaja v zavarovalništvu predstavlja tržno pot prodaje zavarovalnih storitev. Z njo razumemo stik zavarovateljevega predstavnika s potrošnikom oziroma kupcem zavarovalnih storitev, kjer zavarovatelj predstavnika oz. zastopnik skuša prepričati potencialnega zavarovanca, da za varnost potrebuje zavarovanje, ki mu ga ponuja, pri čemer je sklenjena zavarovalna pogodba osnova za izvajanje zavarovalniških storitev v primeru nastanka škodnega dogodka. Uspešnost osebne prodaje v zavarovalništvu merimo z različnimi kriteriji kot so: obseg prodanih storitev, število novih kupcev ter višina ustvarjenega dobička. Osebna prodaja se izvaja preko *statične mreže*, ki jo predstavljajo lastne in pogodbene zastopniške pisarne in preko *dinamične mreže* na terenu, torej pri zavarovalcih in zavarovancih in sicer preko pogodbenih ali lastnih zastopnikov (Bijelić, 1998, str. 305).

2.3. NEPOSREDNO TRŽENJE V ZAVAROVALNIŠTVU

Tržne poti povezujejo zavarovalnico s kupcem oz. odjemalcem zavarovalnih storitev in vplivajo na uspešnost njenega trženja. Načini neposrednega trženja v zavarovalništvu so predvsem trženje po pošti, po telefonu (telemarketing) in elektronsko trženje (internet prodaja) ter prodaja zavarovalnih storitev na bančnih okencih (Ivanušič, 2002, str. 156).

2.3.1. Trženje po pošti

Trženje po pošti predstavlja pisemsko in kataloško prodajo in predstavlja za prodajo zavarovalnih storitev eno prvih oblik neposrednega trženja. Pomanjkljivost tovrstnega trženja je, da ga uporabimo samo za sklepanje enostavnih in množičnih zavarovanj, kar pomeni le za vzpostavitev stika z možnim zavarovancem (Bijelić, 1998, str. 306).

2.3.2. Telefonska prodaja zavarovalnih storitev

Telefonska prodaja zavarovalnih storitev se je v Sloveniji začelo v veliki meri uporabljati sredi osemdesetih let, predvsem pri sklepanju življenjskih zavarovanj. Prednost telefonskega trženja se kaže predvsem v znižanju stroškov poslovanja., hkrati pa »dovoljuje boljši nadzor zavarovalniških delavcev, predvsem glede kakovosti zavarovalnih storitev« (Bijelić, 1998, str. 307). Telefonsko trženje se je torej začelo s predstavitvijo zavarovalnih storitev preko telefona ter dogovori za obisk zavarovalnih posrednikov. Le-ti so čez čas prešli na neposredno prodajo ali sklepanje določene vrste zavarovanja v telefonskem stiku s kupcem oziroma uporabnikom zavarovalne storitve.

2.3.3. Prodaja zavarovalnih storitev na bančnih okencih

V Sloveniji je uspešnost tovrstne prodaje zelo slaba, za kar lahko vzroke iščemo v neprilagojenih produktih, neusposobljenih prodajalcih ter v kapitalski in prihodkovni nemotiviranosti bank, kot posledica neustrezne davčne zakonodaje na tem področju (Ivanušič, 2002, str. 157).

2.3.4. Elektronsko trženje

V zavarovalništvu je sodobni informacijski sistem osnova za načrtovanje, upravljanje, delovanje, organizacijo in strategijo razvoja zavarovalnic (Pucelj, 1991, str. 26).

Veliko zavarovalnic ima svoje spletne strani na Internetu, ki vsebujejo predvsem podatke o poslovanju zavarovalnic, zavarovalnih storitvah, vrstah in načinih zavarovanj ter tudi možnost interaktivnih izračunov premij za posamezne produkte. Ponujajo pa tudi različne nasvete o finančnem planiranju ter omogočajo neposreden pristop in pošiljanje ter zbiranje informacij preko elektronske pošte (Rahne, 2002, str. 30).

Za slovenske zavarovalnice je značilno, da po internetu ne prodajo skoraj nič zavarovanj. Vendar pa je v zadnjem času opazna prodaja asistenčnih storitev zdravstvenih zavarovanj za potovanje v tujino ter šolske nezgode, čeprav v zelo majhnem obsegu (Ivanušič, 2002, str. 158). V Evropi je leta 1999 kupilo zavarovalne produkte po internetu le 1 % vseh zavarovancev (s tem pa je bilo pridobljeno le 0,02 % vse premije), v ZDA pa 20 % vseh zavarovancev (po internetu je bilo pridobljeno 0,2 % vse premije). Sicer pa internet pomeni veliko več kot le tržno oz. distribucijsko pot, saj imajo od njega korist tako zavarovalnice kot zavarovanci.

Prednosti elektronskega poslovanja za zavarovanca so predvsem (Ivanušič, 2002, str. 158):

- večja preglednost in hitrost pri vodenju reševanja škodnih primerov,
- hitrejši reakcijski čas,
- informacije, ki so na razpolago zavarovancem,
- celodnevni oz. 24 urni / 7 dnevni servis,
- anonimnost.

Koristi elektronskega poslovanja za zavarovalnice (Ivanušič, 2002, str. 159):

- velika podpora trženju,
- skrajševanje postopkov dela zaradi avtomatizacije rutinskih opravil,
- zniževanje stroškov prodaje in administracije.

Pri razlagi tržnih poteh je vredno omeniti, da je Svet ministrov Evropske Unije za notranji trg dosegel sporazum glede prodaje finančnih storitev po telefonu, telefaksu ali internetu, pri čimer so po tej direktivi (Ivanušič, 2002, str. 157):

- prepovedane prodaje, kjer kupci pred sklenitvijo pogodbe ne dobijo bistvenih informacij,
- omejeni telefonski klici in elektronska sporočila,
- prepovedane metode trženja, s katerimi kupca poskušamo navesti k nakupu storitve, ki je niso iskali.

3. ZAVAROVALNIŠTVO V SLOVENIJI

3.1. ZGODOVINSKI RAZVOJ SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA

Začetki pravega zavarovalništva na Slovenskem segajo v drugo polovico 19. stoletja. Prva zavarovalna banka (Slovenija - 1873) žal ni bila uspešna, tako, da pravilneje upoštevajo začetek pravega zavarovalništva leto 1900, z ustanovitvijo *Vzajemne zavarovalnice* v Ljubljani, kot prve slovenske zavarovalnice, ustanovljene z domačim kapitalom v višini 100.000 tedanjih avstrijskih kron. Le ta se je sprva ukvarjala s požarnim zavarovanjem in zavarovanjem cerkvenih zvonov ter širila poslovanje z večanjem števila tveganj, ki jih je zavarovala. V Mariboru je bila leta 1927 ustanovljena zavarovalnica *Ljudska samopomoč* za pomoč svojcem, predvsem pri plačilu zdravstvenih stroškov. V času do 2. svetovne vojne pa

so poslovale na naših tleh predvsem tuje zavarovalnice, ki so do leta 1937 delovale brez državne kontrole (Pirš, 2000, str. 13).

Po uvedbi zavarovalnega nadzora je velika večina tujih zavarovalnic zapustilo slovenski trg, nastajale so nove domače zavarovalnice. Vendar pa je po 2. svetovni vojni tedanja oblast ukinila vse zavarovalnice in ustanovila DOZ (Državni osiguravajući zavod), s sedežem v Beogradu, ki je delovalo do leta 1961. S tem se je Vzajemna zavarovalnica preimenovala v Zavarovalni zavod Slovenije in postala podružnica DOZ-a. Leta 1967 je bilo uvedeno tržno zavarovanje, vendar še vedno po socialističnih merilih. Večji delež slovenskih in nekaj hrvaških zavarovalnic se je združila v *Zavarovalnico Sava*, s sedežem v Ljubljani, a ostale v *Zavarovalnico Maribor*, s sedežem v Mariboru. Leta 1976 je bil sprejet *Zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebne zavarovanja*, s čimer so zavarovanci dobili nadzor nad zavarovalnicami. Tedaj so zavarovalnice poslovale skoraj po tržnih pogojih ter prilagajale svojo ponudbo in storitve državljanom in gospodarskim subjektom. Ustanovljene so bile rizične skupnosti, ki so sicer v Sloveniji združevale premije po gospodarskih dejavnostih zavarovancev in ne po zavarovalnih vrstah (Bijelić, 1998, str. 13-15).

V osemdesetih letih so zavarovalnice zašle v likvidnostne težave, zaradi inflacijskih vplivov. Zaradi nestabilne domače valute se je sistem življenjskih zavarovanj povsem sesul. Zavarovalnice pa so imele velike težave s plačili pozavarovalne premije oz. zavarovalnin v tujino, predvsem zaradi zavlačevanja plačil s strani Narodne banke Jugoslavije (Pirš, 2000, str. 14). Leta 1976 je prišlo do združitve slovenskih zavarovalnic (Zavarovalnice Sava in Maribor) v Zavarovalno skupnost Triglav (Bijelić, 1998, str. 14), ki je delovala po principu *vzajemnega zavarovanja*, le-to pa je bilo z zakonom o temeljih premoženjskega in osebne zavarovanja iz leta 1990 odpravljeno (Ivanjko, 1999, str. 34). S tem zakonom se zavarovalništvo opredeli kot gospodarska dejavnost, z namenom pridobivanje dobička. Sprememba zakonodaje je bila s tem usmerjena v sodobnejši način razvoja gospodarstva (nastajanje zasebnih podjetij, lastninjenje družbenega kapitala obstoječih podjetij (Kalan, 2001, str. 5). Obstoječe zavarovalne skupnosti pa so se oblikovale v delniške družbe.

Tako se je Zavarovalna skupnost Triglav leta 1990 preoblikovala v Zavarovalnico Triglav d.d. Po letu 1991 so se postopoma osamosvojile tudi tri območne skupnosti zavarovalnice Triglav. Tako je nastala Zavarovalnica Maribor d.d., nato še zavarovalnica Tilia d.d. in zavarovalnica Adriatic. Pozavarovalna skupnost Sava se preoblikuje v Pozavarovalnico Sava d.d. (Pirš, 2000, str. 14).

Po uveljavitvi *Zakona o zavarovalnicah* (urejal je področje ustanavljanja zavarovalnic, njihovo upravljanje, poslovanje in nadzor ter prenehanje delovanja zavarovalnic) in *Zakona o obveznih zavarovanjih*, iz leta 1994, se je slovenska zavarovalna dejavnost vedno bolj približevala evropskim smernicam.

Nastajale so številne novosti, nove zavarovalne skupine in vrste. To obdobje v razvoju zavarovalniškega sektorja bi lahko označili kot obdobje usklajevanja zavarovalne dejavnosti v Sloveniji z evropsko zavarovalno prakso (Bijelić, 1998, str. 16).

3.2. STANJE V SLOVENSKEM ZAVAROVALNIŠTVU

3.2.1. Slovenske zavarovalnice

Za slovenski zavarovalni trg so v zadnjih letih značilna spodbudna gibanja, ki jih zaznamo v vse bolj konkurenčnem okolju. Sicer so ta gibanja odraz pospešenega prilagajanja poslovanja slovenskih zavarovalnic prihajajoči tuji konkurenci. Pomembno je, da se zavarovalnice vse bolj kapitalsko in organizacijsko povezujejo (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001). Močna konkurenca se čuti tudi na javnih in drugih razpisih za sklepanje zavarovanj, kajti na njih sodeluje vedno večje število zavarovalnic, pojavlja se tudi večje število zavarovalnih posrednikov in brokerjev. Vendar pa povečana konkurenca na zavarovalnem trgu prispeva k izpopolnjevanju ponudbe zavarovalnic, uvajanju novih zavarovalnih storitev, zniževanju zavarovalnih premij ter iskanju novih zavarovalnih poti.

V obdobju od leta 1991 do danes je koncentracija slovenskega zavarovalnega trga dokaj popustila, konkurenca ali tekmovalnost med zavarovalnicami pa se je povečala, kar se kaže tudi v uspešnosti in učinkovitosti zavarovalnic, v širitvi mreže poslovnih enot in v povečanju števila zaposlenih.

V Sloveniji je v letu 2001 delovalo 16 zavarovalnih in pozavarovalnih družb, od tega 2 pozavarovalnici ter 14 zavarovalnic in drugih zavarovalnih družb. Zavarovalnice in pozavarovalnice imenujemo zavarovalne družbe, ki delujejo po zakonu o zavarovalništvu. Medtem ko med druge družbe oz. druge članice SZZ uvrščamo zavarovalne družbe, ki glede na Zakon o zavarovalništvu ne sodijo med klasične zavarovalnice in ki predvsem delujejo po drugih zakonih oz. le deloma po zavarovalniškem zakonu (Kapitalska družba, Sklad obrtnikov in podjetnikov in Slovenska izvozna družba).

Med 14 družbami, ki so opravljala neposredna zavarovanja, je devet zavarovalnih podjetij opravljalo vse vrste zavarovalnih poslov (kompozitne zavarovalnice). Dve zavarovalnici sta izvajali samo premoženjska zavarovanja in sicer ena zavarovalnica se je ukvarjalo z zdravstvenim zavarovanjem (Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.), ena pa s kreditnimi zavarovanji (Slovenska izvozna družba, d.d.). Tri zavarovalna podjetja so izvajala samo življenjska zavarovanja, dva izmed njih (Sklad obrtnikov in podjetnikov ter Kapitalska družba, d.d.) sta tržila pokojninska zavarovanja, ki jih sicer uvrščamo med življenjska zavarovanja (Statistični zavarovalniški bilten, 2002).

Z vidika organizacijske oblike je bilo med navedeno štirinajsterico 12 delniških družb, ena vzajemna družba ter ena druga družba (sklad). Tuj kapital je zastopan v delniških družbah in sicer je bil (po podatkih za leto 2001) delež tujega kapitala v zavarovalni družbi Adriatic d.d. 0,22% in v pozavarovalnici Sava, d.d. 8 %. V večinski lasti tujega kapitala so Generali, Zavarovalnica, d.d., s 100% deležem tujega kapitala in Grawe, Zavarovalnica, d.d., 96,06% tujega kapitala ter Merkur zavarovalnica, d.d., z 99,91 % tujega kapitala.

Leta 2001 je bilo v zavarovalnicah redno zaposlenih 4.929, v pozavarovalnicah pa 54 oseb, torej skupaj 4.983 oseb (tabela 1), kar je za 130 oseb ali 2,6 % več kot leta 2000.

Tabela 1: Zavarovalnice v Sloveniji v letu 2001 in število v njih redno zaposlenih oseb

ZAVAROVALNICE	ŠT. REDNO ZAPOSLENIH
ZAVAROVALNICE IN DRUGE ČLANICE SZZ	4929
<i>Adriatic, zavarovalna družba, d.d., Koper</i>	657
<i>Generali, Zavarovalnica, d.d., Ljubljana</i>	191
<i>Grawe, Zavarovalnica, d.d., Maribor</i>	42
<i>Kapitalska družba, d.d., Ljubljana</i>	59
<i>Krekova zavarovalnica, d.d., Ljubljana</i>	30
<i>Merkur zavarovalnica, d.d., Ljubljana</i>	38
<i>Sklad obrtnikov in podjetnikov, Ljubljana</i>	26
<i>Slovenica, zavarovalna hiša, d.d., Ljubljana</i>	368
<i>Slovenska izvozna družba, d.d., Ljubljana</i>	56
<i>Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z., Ljubljana</i>	169
<i>Zavarovalnica Concordia, d.d., Ljubljana</i>	6
<i>Zavarovalnica Maribor, d.d., Maribor</i>	656
<i>Zavarovalnica Tilia, d.d., Novo mesto</i>	192
<i>Zavarovalnica Triglav, d.d., Ljubljana</i>	2439
POZAVAROVALNICE	54
<i>Pozavarovalnica Sava, d.d., Ljubljana</i>	39
<i>Pozavarovalnica Triglav Re, d.d., Ljubljana</i>	15
SLOVENSKE ZAVAROVALNICE SKUPAJ	4983

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

Glede na to, da zavarovalnice ponujajo pestro izbiro zavarovalnih storitev, naj omenim, da so zavarovalnice tudi same zavarovane pri pozavarovalnicah. V Sloveniji torej delujeta dve pozavarovalnici Sava in Triglav Re, pri čemer velja poudariti, da sta tudi obe pozavarovalnici zavarovani in sicer pri münchenški Re pozavarovalnici, ki velja za eno najuglednejših pozavarovalnic na svetu (Štor, 2002, str. 23).

3.2.2. Tržni deleži na slovenskem zavarovalniškem trgu

Za slovenski zavarovalniški trg je še vedno značilna asimetrična porazdelitev bruto obračunane premije celotnega portfelja oziroma koncentracija zavarovalnih poslov v treh največjih zavarovalnicah – zavarovalnica Triglav, d.d., Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z. in zavarovalnica Maribor, d.d..

Pomemben kazalec uspešnosti posameznih zavarovalnic in drugih zavarovalnih družb ter pozavarovalnic so njihovi tržni deleži, ki jih dosežejo v določenem obdobju (Statistični zavarovalniški bilten, 2002). Tržni deleži glede na skupni znesek bruto obračunanih premij so prikazani v tabeli 2.

Tabela 2: Tržni deleži na slovenskem zavarovalniškem trgu, 2001

NAZIV	VRSTA ZAVAROVANJ (v %)		
	<i>vsa</i>	<i>življenjska</i>	<i>neživljenjska</i>
Zavarovalnice	100,00	100,00	100,00
Triglav	40,90	43,42	40,22
Vzajemna	20,81	-	26,47
Matibor	12,93	18,49	11,42
Adriatic	9,53	3,15	11,26
Slovenica	4,47	3,04	4,86
Tilia	2,64	1,23	3,02
Merkur	2,39	9,40	0,49
Kapitalska družba	2,06	9,65	-
Grawe	1,56	5,38	0,52
Generali	1,22	2,09	0,99
Sklad obrtnikov in podjetnikov	0,85	3,96	-
Slovenska izvozna družba	0,37	-	0,47
Krekova	0,27	0,18	0,29
Concordia	0,01	0,03	-
Pozavarovalnice	100,00	100,00	100,00
Sava	59,62	83,54	59,39
Triglav Re	40,38	16,46	40,61

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

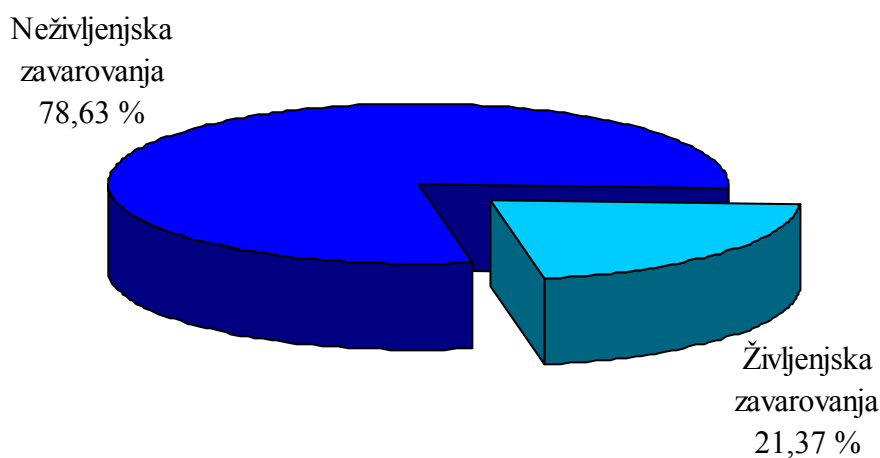
Iz tabele 2 je razvidno, da so tri največje slovenske zavarovalnice *Triglav*, *Vzajemna* in *Maribor* v letu 2001 pokrivale kar 74,64% zavarovalniškega trga. Če k njim dodamo še zavarovalnici *Adriatic* in *Slovenica*, je ta peterica zavarovalnic zavzemala 88,64% celotnega zavarovalniškega trga. Zavarovalnica Triglav je imela še vedno največji tržni delež tako na področju življenjskih kot neživljenjskih oziroma premoženjskih zavarovanj. Po tržnem deležu življenjskih zavarovanj so bile v ospredju zavarovalnica Triglav (43,42%), Maribor (18,49%), Kapitalska družba (9,65%), Merkur (9,40%), in Grawe (5,38%), ki so torej zavzemale 86,34% delež na tem trgu. Z vidika premoženjskega zavarovanja se je med zavarovalnico Triglav in Maribor uvrščala Vzajemna zdravstvena zavarovalnica s 26,47% deležem v vsej premiji premoženjskih zavarovanj.

V Sloveniji sta v letu 2001 v pozavarovalni dejavnosti delovali le dve pozavarovalnici Sava in Triglav Re, saj se je tretja pozavarovalna družba Inter pripojila k zavarovalnici Grawe in ne izvaja več pozavarovalnih poslov (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 45). Po tržnem deležu glede na skupno premijo celotnega portfelja pozavarovalnic je bila v ospredju Sava (59,62%) pred pozavarovalnico Triglav Re (40,38%). Vendar pa se v zadnjih letih v pozavarovalnici Triglav Re kaže izrazita rast tržnega deleža, predvsem pri neživljenjskih oziroma premoženjskih pozavarovanjih (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 15).

3.2.3. Življenjska in neživljenjska oz. premoženjska zavarovanja v Sloveniji

Na slovenskem zavarovalnem trgu je razmerje med življenjskimi in neživljenjskimi zavarovanji še vedno v veliko korist neživljenjskih oz. premoženjskih zavarovanj (slika 1), čeprav življenjska zavarovanja danes uvrščamo med najhitreje rastoča zavarovanja pri nas (Statistični zavarovalniški bilten, 2002).

Slika 1: Delež življenjskih in neživljenjskih zavarovanj leta 2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

V celotnem portfelju je bil leta 2001 delež premoženjskih oz. neživljenjskih zavarovanj 78,63 % (slika 1), kar je sicer drugače kot v državah Evropske unije, kjer je polovičen delež neživljenjskih zavarovanj.

Slovenija torej zaostaja za EU, predvsem po deležu življenjskih zavarovanj in po višini vplačanih premij za tovrstna zavarovanja na prebivalca. Do izenačitve deleža življenjskih in neživljenjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu, naj bi predvidoma prišlo po letu 2010 (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 43).

Delež neživljenjskih zavarovanj se torej manjša na račun večanja deleža življenjskih zavarovanj in se je v obdobju od leta 1991 do 2001 v celotni premiji zmanjšal za 14,6 % (tabela 3).

Tabela 3: Delež življenjskih in neživljenjskih zavarovanj v skupni bruto obračunani premiji zavarovanja, 1991-2001

LETO	DELEŽ PREMIJ V ZAVAROVANJIH (V %)		
	<i>vsa</i>	<i>življenjska</i>	<i>Neživljenjska</i>
1991	100	6,77	93,23
1994	100	14,34	85,66
1997	100	17,65	82,35
1999	100	18,03	81,97
2001	100	21,37	78,63

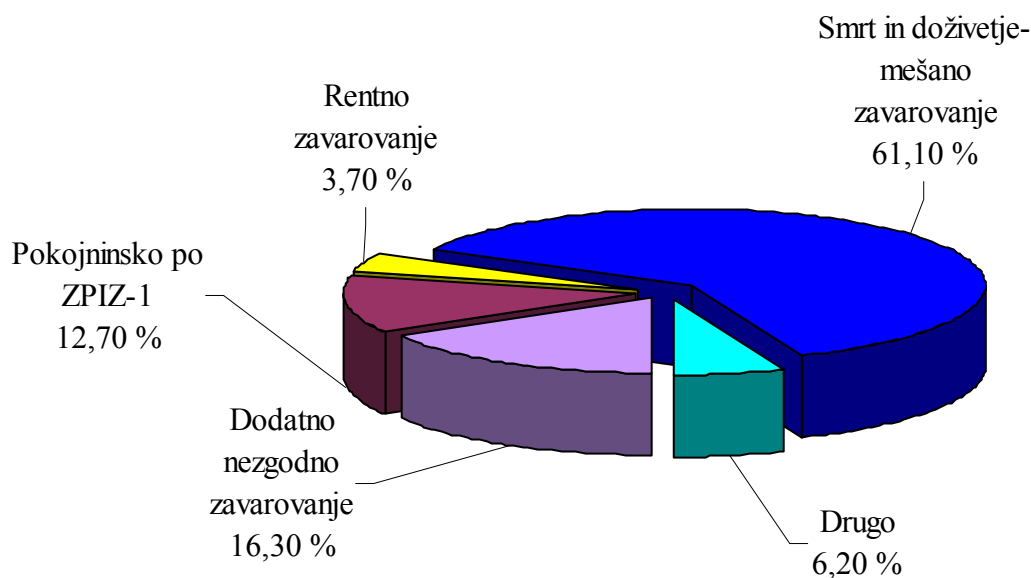
Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

Pomembni dejavnik ki vpliva na povečanje deleža življenjskih zavarovanj je tudi zavarovalna in pokojninska zakonodaja, ki daje nove razvojne spodbude in omogoča, da zavarovancem za življenjsko zavarovanje z zavarovalno dobo nad deset let, ne bo treba plačati davka od prometa zavarovanih poslov (Čehovin, 2000, str. 18).

Na povečanje deleža življenjskih zavarovanj v slovenskem zavarovalništvu, pa bo vplival tudi prihod tujih zavarovalnic z vstopom v skupno evropsko tržišče.

Leta 2001 je življenjsko zavarovanje sklepalo 12 zavarovalnih družb. Od tega so bile le tri specializirane za življenjska zavarovanja, ostale pa so tržile življenjska zavarovanja kot kompozitne zavarovalnice (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 39).

Slika 2: Premijska sestava življenjskih zavarovanj leta 2001

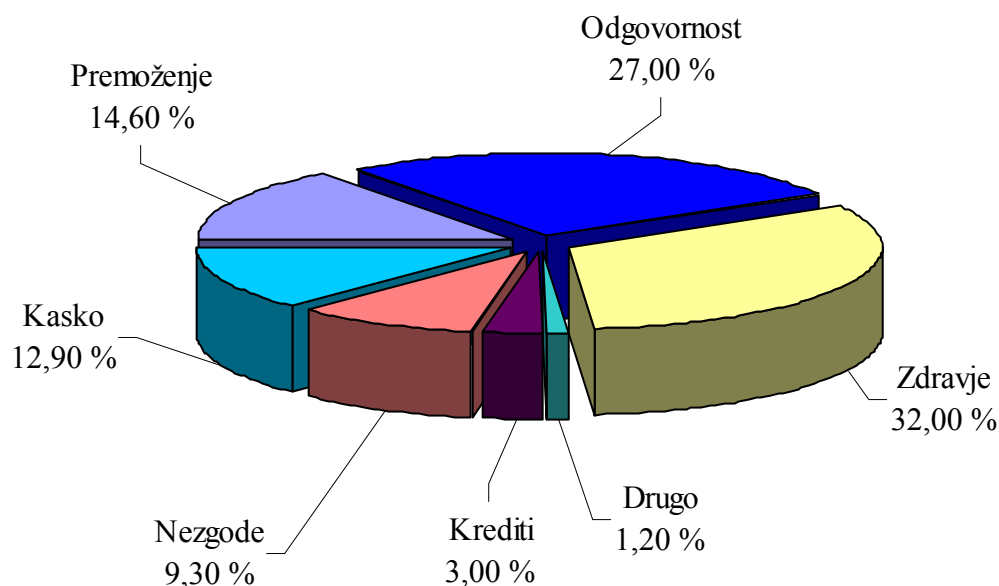

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

Slika 2 nam prikazuje deleže posameznih zavarovalnih vrst v skupini življenjskih zavarovanj. Zavarovalnice so največ premije in sicer 61,10 % zbrale z mešanim zavarovanjem za nevarnost smrti in doživetje.

V letu 2001 pa je neživljenjsko zavarovanje tržilo 11 zavarovalnih družb ter ZZZS, saj prostovoljna zavarovanja uvrščamo med neživljenjska zavarovanja. Med zavarovanji, ki sestavljajo premoženjska zavarovanja so zavzemala vodilno mesto prostovoljna zdravstvena zavarovanja z 32,00 % deležem v celotni premijski sestavi neživljenjskih zavarovanj (Statistični zavarovalniški bilten, 2002).

Slika 3: Premijska sestava neživljenjskih zavarovanj leta 2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

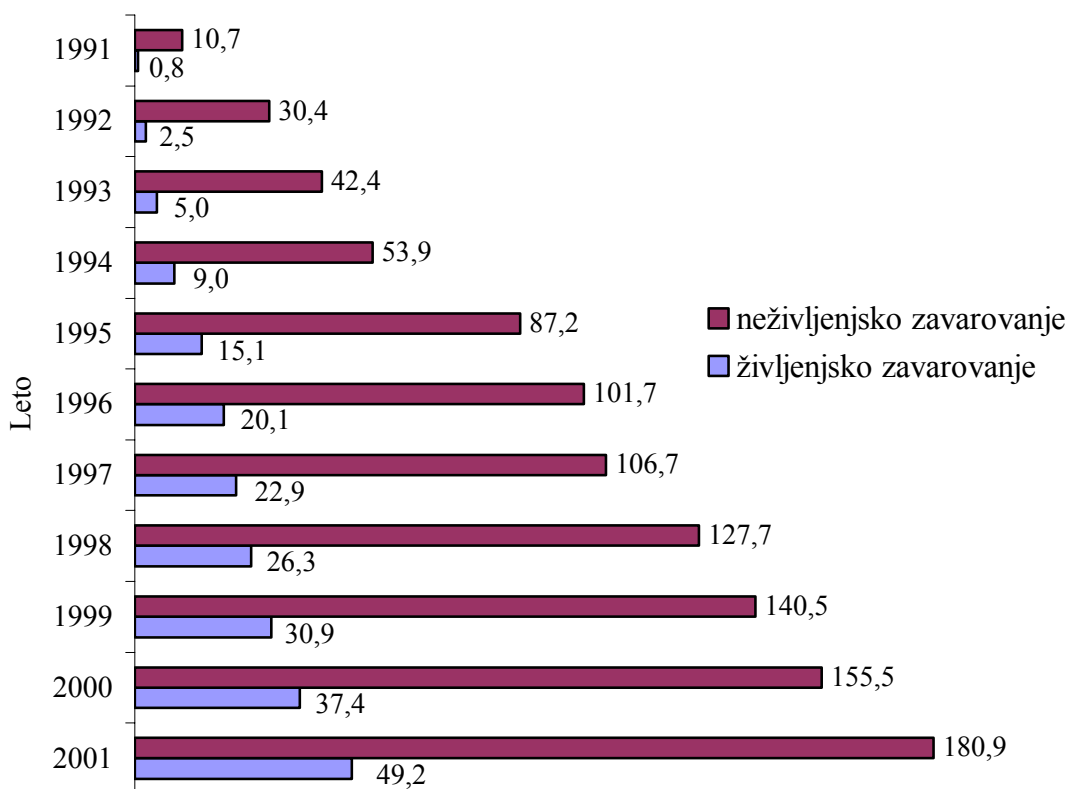
V zadnjem desetletju je v slovenskem zavarovalništvu opaziti vztrajno rast zavarovalne premije, kar kaže uspešnost zavarovalnic ter rast in krepitev zavarovalnega trga (Statistični zavarovalniški bilten, 2001, str. 41). Povečuje se delež življenjskih zavarovanj, število zavarovalnic ter število vrst oz. skupin zavarovanj.

V letu 2001 so slovenske zavarovalne družbe zbrale 230,5 mrd SIT zavarovalne premije, kar predstavlja 19-odstotno nominalno rast oz. 7 odstotnih točk višjo rast kot v letu 2000 in sicer 180,9 milijarde SIT bruto obračunane premije neživljenjskih zavarovanj ali 16,3 % več kot leto prej ter 49,2 milijarde SIT bruto obračunane premije življenjskih zavarovanj, kar je 31,5 % več kot leta 2000. Finančni položaj naših zavarovalnic se torej izboljšuje.

Vendar pa so srednje ter manjše zavarovalnice v primerjavi s tujimi zavarovalnicami žal še vedno tržno šibke. Pojavljajo se tudi prizadevanja po združevanju zavarovalnic in koncentraciji kapitala ter po znanju na področju zavarovalništva.

Vendar se ta postopek odvija prepočasi in v premajhnem obsegu, že zaradi drugačnih oz. nasprotnojuočih si interesov, ki so preveč oddaljeni od razvoja zavarovalništva in prizadevanj v mednarodnem okviru (Tomažič, 2002, str. 37).

Slika 4: Rast bruto obračunanih premij življenjskih in neživljenjskih zavarovanj v mrd SIT v slovenskih zavarovalnicah v obdobju 1991-2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

3.2.4. Razvitost zavarovalniškega trga v Sloveniji

Pomembni kazalci, s katerimi ugotovimo razvitost slovenskega zavarovalnega trga so predvsem *skupno bruto obračunana premija na prebivalca* ter njegovi komponenti za življenjsko in neživljenjsko zavarovanje ter *delež premije v BDP*.

Tabela 4: Višina celotne premije zavarovanja na prebivalca in višina premije življenjskih in neživljenjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu, 1999 - 2001

Leto	Celotna premija / prebivalca (v SIT)	Bazni indeks baza=1999	Premija življ. zavarovanj / prebivalca (v SIT)	Premija neživlj. zavarovanj / prebivalca (v SIT)
1999	86.314	100,0	15.566	70.748
2000	96.905	112,3	18.772	78.133
2001	115.475	133,8	24.672	90.803

Vir: Statistični zavarovalniški bilteni 2000, 2001 in 2002.

Celotna obračunana premija na prebivalca se je v letu 2001 v primerjavi z letom 2000 povečala za 19,2 % kar pomeni, da se je razvitost slovenskega zavarovalniškega trga povečala (tabela 4).

Tabela 5: Delež celotne premije zavarovanj v BDP in delež premije iz življenj. in neživlj. zavarovanj v BDP na slovenskem zavarovalnem trgu za obdobje od 1999 do 2001

Leto	Delež celotne premije v BDP (v %)	Bazni indeks baza=1999	Delež premije življ. zavarovanj v BDP (v %)	Delež premije neživlj. zavarovanj v BDP (v %)
1999	4,71	100,0	0,85	3,86
2000	4,77	101,3	0,92	3,84
2001	5,04	107,0	1,08	3,96

Vir: Statistični zavarovalniški bilteni 2000, 2001, 2002.

Iz tabele 4 je razvidno, da se je delež celotne premije v BDP v letu 2001 v primerjavi z letom prej povečal za 5,7%.

3.3. SLOVENSKO ZAVAROVALNO ZDRUŽENJE

Slovenski zavarovalni biro je bil ustanovljen leta 1992 in je gospodarsko interesno združenje slovenskih zavarovalnic. Leta 1997 je bil preimenovan v Slovensko zavarovalno združenje, ki zastopa skupne oziroma posamezne interese članic SZZ in opravlja naloge, ki so določene s slovenskimi predpisi in z mednarodnimi sporazumi (SZZ, 2003).

K pomembnim nalogam SZZ štejemo zlasti izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb in sporazumov, s področja zavarovalstva, kot je npr. Londonski sporazum med nacionalnimi

biroji, ki se nanaša na t.i. zeleno karto oz. mednarodni dokument o zavarovanju motornih vozil proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam v domačem in tujem prometu. Dolžnosti iz tega sporazuma pa opravlja samostojna organizacijska enota združenja, imenovana Biro zelene karte (SZZ, 2003).

Namen oz. cilj združenja je uveljavljanje in pospeševanje skupnih interesov ter dejavnosti članic in skrb za utrjevanje položaja zavarovalstva kot gospodarske panoge. Članice SZZ preko združenja izražajo svoje mnenje in predloge državnim organom in javnosti, uresničujejo svoje interese in vplivajo na zavarovalno zakonodajo (Čehovin, 2000, str. 8).

V Slovensko zavarovalno združenje je bilo v letu 2002 vključenih 14 družb, kar prikazuje tabela 6.

Tabela 6: Članice Slovenskega zavarovalnega združenja julija 2002

ČLANICE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA ZDRUŽENJA
<i>Klasične zavarovalnice</i>
Adruatic, zavarovalna družba, d.d., Koper
Generali, Zavarovalnica, d.d., Ljubljana
Grawe, Zavarovalnica, d.d., Maribor
Krekova zavarovalnica, d.d., Ljubljana
Merkur zavarovalnica, d.d., Ljubljana
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d., Ljubljana
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z., Ljubljana
Zavarovalnica Maribor, d.d., Maribor
Zavarovalnica Tilia, d.d., Novo mesto
Zavarovalnica Triglav, d.d., Ljubljana
<i>Pozavarovalnica</i>
Pozavarovalnica Sava, d.d., Ljubljana
<i>Druge članice SZZ</i>
Kapitalska družba, d.d., Ljubljana
Sklad obrtnikov in podjetnikov, Ljubljana
Slovenska izvozna družba, d.d., Ljubljana

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

Namen novega združevanja je (Oprešnik, 1994, str. 9):

- razvijanje zavarovalnega tržišča,
- ohranjanje in pospeševanje skupnih interesov članic,
- sodelovanje in svetovanje v skupnih poslih,
- sprejemanje mnenj in vplivanje na zavarovalno zakonodajo,

- pomoč pri nadaljnjem razvoju poslovanja članic oz. zavarovalnih družb,
- sodelovanje z drugimi nacionalnimi in mednarodnimi ustanovami v skladu z interesi svojih članic,
- izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb, si se nanašajo na zavarovanje,
- načrtovanje, priprave ter izvajanje obveščanja javnosti o zavarovalni dejavnosti v Sloveniji,
- organiziranje in izvajanje splošnega in dopolnilnega izobraževanja o zavarovalništvu.

V letu 2001 je bilo v kolektivu SZZ redno zaposlenih 12 oseb in so opravljali več nalog, ki so določene s predpisi, kot so npr. naloge Biroja zelene karte, Škodnega sklada ter naloge z vidika izobraževanja in certificiranja zavarovalnih posrednikov in zastopnikov (Statistični zavarovalniški bilten, 2002).

4. KRATKA ANALIZA IZBRANE ZAVAROVALNICE – ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D., LJUBLJANA

Zavarovalnica Triglav, d.d. je bila ustanovljena 12. decembra 1990, poslovati pa je začela 1. januarja 1991 in je danes največja zavarovalnica v Sloveniji. Ima dobro razvito poslovno mrežo, ki zagotavlja, da so zavarovalniške storitve stalno dostopne zavarovancem. Svoje poslovanje ima torej razširjeno na celotno državo, saj se zavarovalniške storitve opravljajo na poslovnih mestih v 12 območnih enotah in 126 predstavništvih (Zavarovalnica Triglav, 2003).

4.1. POSLOVANJE ZAVAROVALNICE TRIGLAV d.d.

Zavarovalnica Triglav je univerzalna kompozitna zavarovalnica, ki v svojem portfelju vzdržuje stabilno razmerje med premoženjskimi in življenjskimi zavarovanji. Uvršča se med stabilne in varne zavarovalnice (Pekljaj, 2002, str. 27).

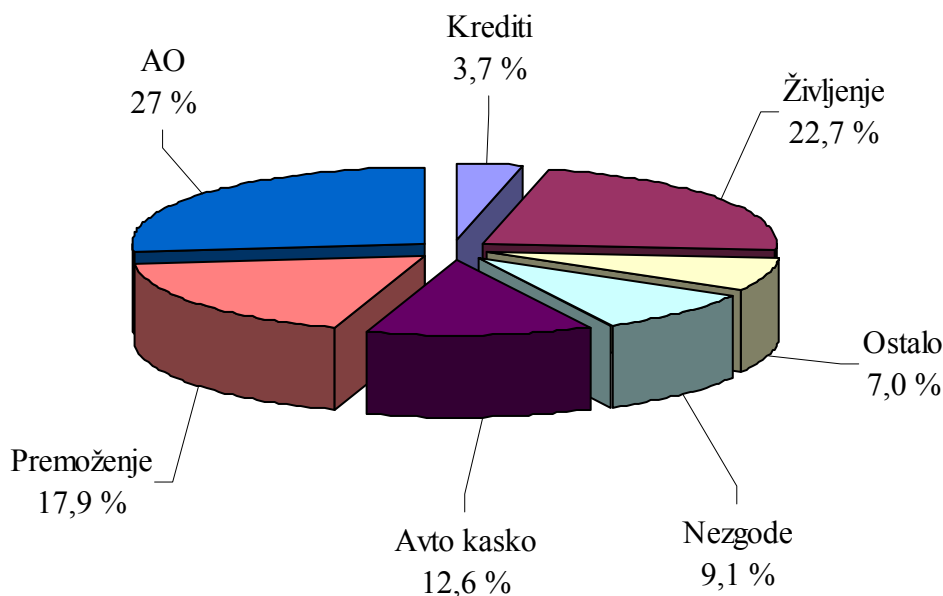
Pri obvladovanju tveganja je pomembno ali zavarovalne premije dolgoročno pokrivajo izdatke za škodo v zavarovalnici, pri čemer je odnos med škodami in premijami v Zavarovalnici Triglav stabilen in znaša 62 %. Zavarovalnica Triglav je zavarovalnotehnično in finančno močna zavarovalnica, ki ustrezno obvladuje tveganja. Ima tudi zelo solidno naložbeno politiko, saj so donosi od naložb v primerjavi s čistimi prihodki od zavarovalnih premij 18,3 %, kar sodi v sam vrh slovenskih zavarovalnic. Zavarovalnica Triglav v svojem poslovanju močno presega ostale slovenske zavarovalnice in je primerljiva z evropskimi (Pekljaj, 2002, str. 27).

Slovenske zavarovalne družbe so v letu 2001 zbrale 230,5 mrd SIT zavarovalne premije, od tega so v Zavarovalnici Triglav obračunali 94,1 mrd SIT zavarovalne premije, s čimer so presegle letni načrt zavarovalne premije in sicer za 3 %. Pri zavarovanjih fizičnih oseb je bil

omenjeni načrt presežen za 3 %, pri pravnih osebah pa za 2 % (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001).

Na slovenskem zavarovalnem trgu je Zavarovalnica Triglav, d.d. v letu 2001 imela vodilni tržni položaj, saj je v primerjavi s klasičnimi zavarovalnicami (brez Vzajemne zdravstvene zavarovalnice, katere zavarovalnih produktov ne tržimo) dosegla kar 54 % tržni delež in sicer 55 % delež pri premoženjskem zavarovanju in 50 % tržni delež pri življenjskem zavarovanju, kar je za 3 odstotne točke več kot v letu 2000 (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001). Sicer je tržni delež Zavarovalnice Triglav, upoštevajoč vse zavarovalne družbe, znašal 41 %. V skupni zavarovalni premiji Zavarovalnice Triglav predstavljajo premoženjska zavarovanja 71,5 %, osebna zavarovanja pa so se v primerjavi z letom 2000 povečala za 1% in dosegle 28,5 % delež. Do povečanja strukturnega deleža osebnih zavarovanj (v letu 2001) je prišlo zaradi višje rasti zavarovalne premije pokojninskih in življenjskih zavarovanj ter malo nižje rasti zavarovalne premije zavarovanj premoženja o. premoženjskih interesov ter kmetijskih zavarovanj. V letu 2001 pa so se v strukturi skupne zavarovalne premije povečala avtomobilska zavarovanja in sicer za 2 % in predstavljajo 42 % celotnega portfelja Zavarovalnice Triglav.

Slika 5: Sestava zavarovalnega portfelja Zavarovalnice Triglav glede na bruto obračunano premijo v letu 2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002.

Kot vidimo iz slike 5, so v Zavarovalnici Triglav v letu 2001 tržili različne vrste zavarovanj. Največji delež v skupni premiji so zbrali z zavarovanjem avtomobilske odgovornosti AO 27,0 %, z življenjskim zavarovanjem 22,7 % in z zavarovanjem premoženja 17,9 %.

V letu 2001 so v omenjeni zavarovalnici v letu 2001 likvidirali za 55,5 mrd SIT zavarovalnin in odškodnin, od tega za 23,7 mrd SIT oz. 43 % pri zavarovanjih pravnih oseb ter za 31,8 mrd SIT oz. 57 % pri zavarovanjih fizičnih oseb. Likvidirane škode so v letu 2001 porasle z indeksom 108 v primerjavi s predhodnim letom. Rast likvidiranih škod je bila v tem obdobju za 11 % nižja od rasti zavarovalne premije in za 20 % nižja od rasti likvidiranih škod v letu 2000. Omeniti velja, da med likvidirane škode pri življenjskih zavarovanjih uvrščamo poleg škodnih primerov tudi izplačila zavarovalnih vsot za doživetje (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001).

Zavarovalnica Triglav je zanesljiva družba in zaseda vodilno mesto na slovenskem zavarovalniškem trgu. Le-to mesto pa zahteva ponudbo kakovostnih zavarovanj, ki ustrezajo potrebam, pričakovanjem in zahtevam zavarovancev. Pri tem je vredno omeniti, da ima Zavarovalnica Triglav, d.d. vzpostavljen in certificiran sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001/2000 in sicer za dejavnosti (Zavarovalnica Triglav, 2003):

- razvoj zavarovalniških produktov premoženja, premoženjskih interesov, osebnih zavarovanj in programske opreme,
- izvajanje vseh vrst zavarovanj premoženja, premoženjskih interesov in osebnih zavarovanj,
- ekonomsko finančno poslovanje povezano z zavarovalno dejavnostjo.

V Zavarovalnici Triglav, d.d. z vzpostavljenim sistemom vodenja dokazujejo, da imajo identificirane svoje poslovne procese, ki jih učinkovito izvajajo, usmerjeni pa so tudi v izpolnjevanje zahtev in pričakovanj zavarovancev ter poslovnih partnerjev.

Ob koncu pa naj omenim še nekaj pomembnih podatkov o zavarovalni dejavnosti pri navedeni zavarovalnici za leto 2001 (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001):

- zavarovalna premija Zavarovalnice Triglav na prebivalca Republike Slovenije se je od leta 1999 do 2001 povečala za 36 % in je letu 2001 znašala povprečno 47.000 SIT;
- na aktivnega prebivalca RS so v tem letu povprečno realizirali 105.000 SIT zavarovalne premije;
- povprečna zavarovalna premija na zaposlenega delavca v Zavarovalnici Triglav je znašala 38,6 mio SIT;
- na slovensko gospodinjstvo je v letu 2001 ta zavarovalnica povprečno obračunala 95.000 SIT zavarovalne premije, torej če upoštevamo samo zavarovalno premijo pri zavarovanju fizičnih oseb.

4.2. STORITVE ZAVAROVALNICE TRIGLAV d.d.

Zavarovalnica Triglav v svoji paleti ponuja vse vrste osebnih in premoženjskih zavarovanj. Med osebnimi zavarovanji so to vse vrste življenjskih, rentnih, pokojninskih, nezgodnih in zdravstvenih zavarovanj. Ponudbo premoženjskih zavarovanj pa sestavljajo zavarovanje premoženja in premoženjskih interesov, avtomobilska, kmetijska, transportna zavarovanja, zavarovanja terjatev in zavarovanja za prosti čas in potovanja (Zavarovalnica Triglav, 2003).

Ponudba Zavarovalnice Triglav je v preteklem letu na področju osebnih zavarovanj doživela velike spremembe in dopolnitve z novimi produkti. Pri tem naj poudarim, da so glavne dejavnosti in aktivnosti navedene zavarovalnice v letu 2003 naravnane v izpopolnjevanje teh produktov (naložbeno življenjsko zavarovanje, življenjsko zavarovanje 50 PLUS, študentsko in dotno zavarovanje) ter njihovo trženje potencialnim strankam. V letu 2002 je bila pomembna novost v Zavarovalnici Triglav *naložbeno življenjsko zavarovanje*, ki predstavlja kombinacijo življenjskega zavarovanja in varčevanja v investicijskih skladih (Triglav Renta in Triglav Steber 1), kjer zavarovalec prevzame naložbeno tveganje, ki pa je povezano s spremembo vrednosti enote premoženja izbranega sklada (Kovač Konstantinovič, 2002, str. 43). *Študentsko in dotno zavarovanje* sta namenjeni za varčevanje za čas dogovorjenih let, pri čemer so zbrana sredstva namenjena otroku za študentsko ali za doto. Pomembno je, da je sklenitelj tovrstnega zavarovanja ves čas plačevanja premije življenjsko zavarovan. To pomeni, da se v primeru smrti zavarovane osebe premija preneha plačevati, vendar pa je otrok upravičen do izplačevanja študentske oz. izplačila dote po vnaprej dogovorjeni višini in v dogovorjenem obdobju. Nov produkt v Zavarovalnici Triglav z vidika osebnih zavarovanj je tudi *življenjsko zavarovanje 50 PLUS*, ki je namenjen osebam starim od 50 do vključno 75 let, pri čemer se premija za to zavarovanje plačuje mesečno do smrti zavarovanca, a največ do dopolnjene starosti 90 let. Po tem letu pa je zavarovanec zavarovan brez nadaljnega plačevanja premij. Sicer pa zavarovalnica v primeru smrti zavarovanca izplača določeno oz. dogovorjeno zavarovalno vsoto. V Zavarovalnici Triglav d.d., tudi na področju premoženjskih zavarovanj uvajajo določene spremembe oz. novosti. Tako nameravajo v letošnjem letu uvesti spremembe pri zavarovanju avtomobilske odgovornosti in avtomobilskega kaska, kot posledica novih zakonskih predpisov in smernic EU. Obstoječo ponudbo premoženjskih zavarovanj nameravajo dopolnjevati in prilagajati potrebam posameznih ciljnih skupin in posameznikov. Aktivnosti v tej zavarovalnici pa so usmerjene v doseganje zadovoljstva strank s storitvami premoženjskih zavarovanj in v širitev poslovanja na tuje trge ter razvoj premoženjskih zavarovanj v hčerinskih zavarovalnicah v tujini (Kovač Konstantinovič, 2002, str. 43).

Na slovenskem zavarovalnem trgu je *zavarovanje proizvajalčeve odgovornosti za izdelke* razmeroma novo. Sicer se je to zavarovanje pri nas uveljavilo šele v zadnjih letih, kajti evropska direktiva predpisuje, temu pa sledi tudi slovenski zakon o varstvu potrošnikov, da so kupcu vsi, torej od proizvajalca do prodajalca, odgovorni za škodo, ki jo povzroči nek izdelek. Po oceni Zavarovalnice Triglav v tovrstna zavarovanja sodijo izdelki, ki prihajajo v neposreden stik s človekom (hrana, pijača, kozmetika, zdravila ter izdelki kemične, gumarske

in avtomobilske industrije). V Zavarovalnici Triglav, d.d. na leto sklenejo v povprečju 300 zavarovanj proizvajalčeve odgovornosti za izdelke, vendar so ta največkrat sklenjena, ker kritje odgovornosti za izdelke zahtevajo države, kamor jih slovenska podjetja izvažajo. V Zavarovalnici Triglav pri izplačilih in pri plačilih ter preverjanju tujih odškodninskih zahtevkov sodelujejo tudi s pozavarovalnico Swiss Re, v kateri ima Zavarovalnica Triglav ta zavarovanja največkrat pozavarovana, ter ponujajo storitve, ki so glede kakovosti enake tujim, Sodelovanje z navedeno pozavarovalnico pa Zavarovalnici Triglav in njenim zavarovancem omogoča, da navedena zavarovalnica vodi v imeni svojih zavarovancev postopke ter obrambo na tujih sodiščih (Peklaj, 2002, str. 39).

Zavarovalnica Triglav že nekaj let ponuja *zavarovanje odgovornosti članov uprave in nadzornih svetov*, za katerega je značilno, da krije škodo, ki jo člani uprave ali nadzornega sveta povzročijo družbi, upnikom, lastnikom ter delničarjem pri poslovanju, vodenju ali nadziranju družbe ter krije čisto premoženjsko škodo in odgovornost za škodo, kot posledica kršitve, opustitve ali narejene napake člana uprave ali nadzornega sveta pri opravljanju delo oz. poklicne dolžnosti. V Zavarovalnici Triglav imajo sklenjenih petdeset tovrstnih zavarovanj, kajti ta zavarovalnica jih sama ne ponuja, delničarji in managerji pa še niso zadosti osveščeni oz. informirani, da bi zanje zaprosili. V Zavarovalnici Triglav so pri tovrstnem zavarovanju zelo previdni in pred sklenitvijo samega zavarovanja ugotavljajo boniteto podjetja, kjer se opirajo predvsem na bilanco stanja in bilanco uspeha podjetja ter upoštevajo medijsko podobo in podobo podjetja v javnosti. Pomembno je, da ta zavarovalnica sklene zavarovanje članov uprave in nadzornih svetov le z družbami, ki imajo z Zavarovalnico Triglav že sklenjena tudi druga zavarovanja (Peklaj, 2002, str. 73).

Ponudbena paleta Zavarovalnice Triglav že nekaj let vsebuje tudi vrsto *managerskih zavarovanj*, pri čemer je najbolj uveljavljeno življenjsko zavarovanje, kjer je sklenitelj pravna oseba, upravičenec pa je lahko pravna ali fizična oseba. To zavarovanje se lahko sklene kot mešano življenjsko zavarovanje ali kot rizično zavarovanje. Rizično zavarovanje je namenjeno podjetjem, ki bi se rada zavarovala pred finančno in poslovno izgubo v primeru smrti vodilnih zaposlenih. Torej je samo zavarovanje namenjeno skupini ljudi, od katerih je odvisno ali bo nek posel preživel ali ne. Mešano življenjsko zavarovanje lahko hkrati opredelimo kot zavarovanje in varčevanje. Ko zavarovana oseba doživi zavarovalno dobo mu je zavarovalnica dolžna izplačati določeno dogovorjeno zavarovalno vsoto (skupaj s predpisanimi dobički), pri čemer upravičenec lahko izbira med izplačilom zavarovalne vsote v enkratnem znesku ali izplačevanjem v obliki mesečne rente. V okvir managerskih zavarovanj uvrščamo še zdravstveno zavarovanje na poslovnih potovanjih v tujini, ki je namenjeno podjetjem oz. podjetnikom, ki želijo zavarovati tiste zaposlene, ki pogosto potujejo v tujino (Peklaj, 2002, str. 40).

Zavarovanje poklicne odgovornosti se uveljavlja tudi v slovenskem zavarovalništvu. Ta zavarovanja so prilagojena posebnostim vsakega poklica, zlasti tveganju poklica ter možni premoženjski škodi ali škodi na ljudeh. Zavarovalnica Triglav ima pripravljeno ponudbo obveznih zavarovanj za poklice notarja, odvetnika, revizorja, zdravnika, geodeta, sodnega

izvršitelja, projektanta in za zavarovalno posredniško družbo Pri tovrstnem zavarovanju zavarovalnica krije čisto premoženjsko škodo in škodo na ljudeh in stvareh oz. škodo, ki jo tretje osebe uveljavljajo proti zavarovancu in izvira iz zavarovančeve dejavnosti, zavarovanec pa je zanj odgovoren. Zavarovanje poklicne odgovornosti se lahko sklepa tudi pri poklicih, za katera tovrstna zavarovanja niso predpisana kot obvezna, vendar pa se zanj odločajo družbe ter posamezniki po svoji presoji: davčni svetovalci, nepremičninski posredniki, cenilci, člani nadzornih svetov in uprav delniških družb (Peklaj, 2002, str. 77).

Zavarovalnica Triglav d.d. se pripravlja na uvedbo zdravstvenih zavarovanj, ki jih bo v prihodnje ponujala v novi specializirani zdravstveni zavarovalnici Triglav, Zdravstvena zavarovalnica d.d. se je preoblikovala iz nekdanje življenjske zavarovalnice Concordie, katero je Zavarovalnica Triglav kupila leta 2002. Gre torej za prvo specializirano zdravstveno zavarovalnico, organizirano kot delniška družba, zaradi česar pri sklenitvi zdravstvenega zavarovanja tveganje v celoti preide na zavarovatelja, za razliko od vzajemnih zavarovalnic, kjer tveganje ostane na zavarovancih in ob možnem primanjkljaju v poslovanju razen akontacije premije mora zavarovanec doplačati še potrebno razliko za pokritje nastalih obveznosti. Naj omenim, da je Zavarovalnica Triglav 93,4 odstotni lastnik Triglav, Zdravstvene zavarovalnice, d.d. Danes Triglav, Zdravstvena zavarovalnica na projektu vzpostavitve in zagona izvajanja zdravstvenega zavarovanja zaposluje 16 delavcev ter sodeluje še s približno 30 domačimi in zunanjimi sodelavci. Ob vstopu na trg načrtujejo pokritje celotne Slovenije preko lastnih zastopstev, ki se bodo teritorialno ujemala z območnimi enotami njegovega večinskega lastnika Zavarovalnice Triglav. Konkurenčne prednosti Triglav, Zdravstvene zavarovalnice d.d. napovedujejo v kakovosti in vsebini zavarovalnih produktov, v jamstvih za hitro, kakovostno in korektno zadovoljevanje potreb po zdravstvenih storitvah zavarovancev in v konkurenčnih premijah, kjer pričakujejo, da bodo premije posledično nižje tudi pri že obstoječih ponudnikih zdravstvenih zavarovanj (Peklaj, 2003, str. 58).

V zavarovalnici Triglav od leta 2000 širijo svoje poslovanje tudi na tuje trge. S svojimi hčerinskimi družbami deluje na trgih Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore ter Republike Češke. Na Hrvaškem so prisotni že več kot tri desetletja z zavarovalnico Triglav Osiguranje, d.d., Rijeka. Na zavarovalnem trgu na Češkem so ustanovili zavarovalno družbo Triglav Pojištovna, a.s., ter kupili kapitalski delež v zavarovalnicah Triglav BH Osiguranje, d.d., Sarajevo in Lovčen Osiguranje, a.d. v Črni gori. Zavarovalnica Triglav sodeluje tudi z najpomembnejšimi pozavarovalnicami na svetu, z vidika najpomembnejših evropskih zavarovalnic pa je pooblaščen za likvidacijo tujih škod v naši državi (Zavarovalnica Triglav, 2003).

4.3. CILJI POSLOVANJA ZAVAROVALNICE

V Zavarovalnici Triglav so v letu 2001 tako na področju premoženjskih kot na področju osebnih zavarovanj uspeli povečati obseg zavarovalne premije ter hkrati zadržali oz. na nekaterih zavarovalnih skupinah celo izboljšali svoj tržni delež. Naj omenim, da se pri tem

poznajo učinki tržno agresivnejše poslovne politike družbe, kot posledica sprememb v načinu organiziranosti in v večjih aktivnostih pri trženju zavarovanj (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001).

V Zavarovalnici Triglav nameravajo v letošnjem letu svoje delo usmerjati v uresničevanje ključnih poslovnih ciljev kot so (Zavarovalnica Triglav, 2003):

- doseganja zadovoljstva strank z zavarovalnimi storitvami tako na področju trženja zavarovanj kot na področju reševanja škod;
- povečevanje realnega obsega poslovanja in ohranitev tržnega položaja Zavarovalnice Triglav na slovenskem zavarovalnem trgu;
- širitev poslovanja zavarovalnice na tuje trge;
- ohranitev dobrih zavarovalno-tehničnih rezultatov;
- zagotavljanje solventnosti;
- gospodarno ravnanje z zavarovalnimi sredstvi in zagotavljanje tekoče likvidnosti;
- stimulatívna motivacija in zagotavljanje standarda za zaposlene v Zavarovalnici Triglav.

Navedene cilje poslovne politike v zavarovalnici izvajajo oz. uresničujejo (Zavarovalnica Triglav, 2003):

- z učinkovitim in sistematičnim trženjem premoženjskih in osebnih zavarovanj;
- z vzpostavljanjem partnerskih odnosov s strankami;
- s selekcijo portfelja v donosne zavarovalne vrste;
- z nadaljnjo izgradnjo poslovne mreže;
- z gospodarnim ravnanjem pri likvidaciji škod in doslednim izvajanjem regresov;
- z rentabilnim poslovanjem in ustrezno organizacijo profitnih centrov;
- s povezovanjem z drugimi gospodarskimi subjekti v državi in zunaj nje;
- z vlaganjem v razvoj kadrov ter ustrezno motivacijo le-teh;
- z doslednim izvajanjem standardov kakovosti poslovanja;
- z računalniško podprtimi procesi;
- z racionalno in ekonomično porabo vseh zavarovalnih sredstev, ki bo temeljila na namenski porabi in na ekonomskih načelih zavarovalnega poslovanja;
- s strokovnim nadzorom vseh poslovnih procesov v družbi in z doslednim uresničevanjem odgovornosti za odločanje na vseh nivojih.

5. SLOVENSKE ZAVAROVALNICE IN VKLJUČEVANJE V EVROPSKO UNIJO

5.1. STANJE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA PRED VSTOPOM V EU

Stanje razvitosti slovenskega zavarovalništva je blizu manj razvitim državam Evropske unije, vendar pa v mnogih dejavnikih (deleži premij v BDP, obseg bruto premij na prebivalca),

presega razvojno raven zavarovalništva v ostalih državah kandidatkah za članstvo v Evropski uniji (Kalan, 2001, str. 29).

Zavarovalnice v naši državi so še vedno preveč usmerjene v slovenski prostor in obrambo svojih položajev pred konkurenti, čeprav so na področju pripravljenosti slovenskih zavarovalnic na mednarodno konkurenco bili že narejeni določeni premiki, intenzivnost na tem področju pa se počasi krepi.

Slovensko zavarovalništvo se sooča z številnimi problemi, med katerimi so pomembni predvsem velika koncentracija zavarovalniške dejavnosti in nizek delež premij v bruto domačem proizvodu. Pojavljajo pa se tudi novi problemi, predvsem substitucija med obstoječim življenjskim zavarovanjem in novo uvedenim pokojninskim zavarovanjem ter problemi povezani z upravljanjem portfelja, ki ga bodo morale zavarovalnice nalagati tako v domačem kot v tujem gospodarskem prostoru (Mrak, Rojec, Šušteršič, 2001, str. 72).

5.2. POLOŽAJ SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC V PRIMERJAVI S TRGOM ZAVAROVANJ V EU

Vloga slovenskih zavarovalnic kot nedepozitnih finančnih institucij bi se lahko na slovenskem finančnem trgu izrazila in potrdila z večjim deležem življenjskih zavarovanj v portfeljih zavarovalnic. Pri tem je nizek strukturni delež teh zavarovanj v slovenskih zavarovalnicah edina prava tržna niša za tuje zavarovalnice na našem zavarovalnem trgu ter hkrati še neizkoriščena strateška priložnost domačih zavarovalnic (Končina, 1999, str. 44).

Slovenske zavarovalnice so v letu 2001 dosegle premijski dohodek v višini 230 milijard SIT oz. 1.039 milijonov EUR (tabela 7). Le-ta se je v primerjavi z letom 2000 povečal za 19,3 %. Slovenski delež na svetovnem zavarovalnem trgu je zanemarljiv oz. je izrazito majhen, saj je slovenska bruto obračunana premija v letu 2001 zavzemala le 0,04 % delež v skupni svetovni premiji, medtem ko je v skupni premiji EU slovenski delež bil le 0,14 % (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 61). Razlog za nižji delež premij v BDP v Sloveniji (5,0 % v letu 2001) v primerjavi s povprečjem EU (9 % v letu 2000) je prav nizek delež življenjskih zavarovanj v portfeljih slovenskih zavarovalnic, saj tu naša država bistveno zaostaja za Evropsko Unijo.

V slovenskih zavarovalnicah je povprečno število zaposlenih skoraj dvakrat večje kot v EU, kar je posledica dejstva, da zavarovalnice v državah EU redkeje redno zaposlujejo zavarovalne zastopnike kot pri nas. Poslovni položaj slovenskih zavarovalnic v primerjavi z zavarovalnicami EU, v celoti gledano ni slab, čeprav slovensko zavarovalništvo zaostaja po vseh navedenih kazalcih (tabela 7) za povprečjem Evropske unije.

Najbližje podatku EU je pri premijah neživljenjskih zavarovanj na prebivalca, pri čimer dosega 59,52 % podatka za EU. Sicer je delež neživljenjskih zavarovanj v skoraj vseh državah EU manjši od deleža življenjskih zavarovanj, za slovenski zavarovalni trg pa velja ravno nasprotno.

Tabela 7: Zavarovalna dejavnost v Sloveniji leta 2001 in Evropski uniji leta 2000 - ključni podatki

KAZALCI	EU	SLO	DELEŽ (%) SLO V EU
Število zavarovalnih družb	4.694	14	0,30
Število zaposlenih v zavarovalnicah	874.577	4.929	0,56
Povprečno št. zaposlenih v zavarovalnici	186	352	188,96
Premije (v mio EUR)	760.481	1.039	0,14
Od tega iz življ. zavarovanj (v mio EUR)	500.531	222	0,04
Premije / prebivalca (EUR)	2.017	522	25,86
Premije življ. zavar. / prebivalca (EUR)	1.328	111	8,39
Premije neživlj. zavar. / prebivalca (EUR)	689	410	59,52
Delež premij v BDP (%)	9,0	5,0	56,00

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 61.

Ob primerjavi strukture portfelja slovenskih zavarovalnic z zavarovalnicami v državah članicah EU, je med vsemi zavarovanji največji razkorak pri deležu skupine življenjskih zavarovanj. Zato bi bilo potrebno v slovenskih zavarovalnicah pred vstopom na skupen evropski trg pospešiti trženje življenjskih zavarovanj. Pri tem je našim zavarovalnicam v precejšnji meri naklonjena slovenska zakonodaja, kajti z možnostjo izvajanja prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj jim daje pomembno vlogo pri izvedbi pokojninske reforme (Majcen, 2002, str. 24).

Če primerjamo stanje slovenskih zavarovalnic z zavarovalnicami v Evropski Uniji pridemo do naslednjih ugotovitev (Kalan, 2001, str. 29):

- Vrsta in kakovost slovenskih zavarovalnih storitev je primerljiva z evropskimi;
- V slovenskih zavarovalnicah so višji režijski stroški na zavarovalno polico (predvsem pri malih zavarovalnicah), kot posledica nezadostne izrabe sodobne tehnologije. V evropskih zavarovalnicah imajo avtomatizirano obdelavo podatkov, kar znižuje upravno-administrativne stroške in krajša notranje delovne postopke;
- produktivnost naših zavarovalnic je nižja od evropskih. Razlog za to se kaže predvsem v večjem številu zaposlenih v slovenskih zavarovalnicah in posledično nižjem obsegu premij na zaposlenega kot v evropskih zavarovalnicah;
- v slovenskih zavarovalnicah velja pomanjkanje izkušenj pri nalaganju rezervacij na tujih kapitalskih trgih;

- prodajna mreža zavarovalnic je gosta in dobro pokriva slovensko ozemlje;
- za slovensko zavarovalništvo je značilna tudi visoka koncentracija skupnega zavarovalnega portfelja v nekaj zavarovalnicah ter neobstoje prepoznavnega specializiranja naših zavarovalnic za posamezne trge in posamezne vrste zavarovanj;
- za slovensko zavarovalništvo je pomembna poslovna usmeritev k najboljšim zavarovancem, predvsem pa usmeritev k javnim podjetjem, k velikim podjetjem in k državi;
- premije zavarovalniških produktov so v slovenskih zavarovalnicah, kljub postopnemu zniževanju (npr. neživljenjskih oz. premoženjskih zavarovanj) relativno višje kot v državah članicah Evropske Unije.

Slovensko zavarovalništvo nujno potrebuje strateško razvojno usmeritev, ki mora vsebovati realna izhodišča in možnosti postavitve in umeščanja naših zavarovalnic v evropski in svetovni zavarovalni prostor, pri čemer mora razvojna usmeritev temeljiti na realnih tržnih izhodiščih in sicer o gibanju na mednarodnem zavarovalnem trgu v prihodnjih letih in o razvoju zavarovalne panoge (Končina, 2000, str. 233).

5.3. UKREPI EKONOMSKE POLITIKE NA PODROČJU REFORME SLOVEN. ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA

Pomembne ukrepe ekonomske politike, ki so nujni za vzpostavitev učinkovitega sektorja zavarovalništva v Sloveniji, lahko razdelimo v naslednje tri skupine (Šušteršič, Rojec, Mrak, 2001, str. 76):

- *povečanje konkurence med ponudniki zavarovalniških storitev*; (za slovensko zavarovalništvo sta značilni nizka stopnja konkurence in visoka koncentracija, vendar bo naša država ob vstopu na skupen evropski trg odločneje odprla zavarovalniški prostor novim, tujim ponudnikom zavarovalniških storitev,
- *prestrukturiranja ponudnikov zavarovalniških storitev*; (zavarovalnice bodo v prihodnje morale nadaljevati s procesom prestrukturiranja in konsolidiranja, pri čemer proces vključuje ukrepe za povečanje učinkovitosti zavarovalnic, dvig oz. povečanje učinkovitosti zaposlenih v zavarovalnicah, zniževanje števila zaposlenih ter pospešeno izobraževanje, zmanjšanje stroškov poslovanja in izvajanja zavarovanj),
- *področje nadzora*; (povečanje konkurence in proces notranjega prestrukturiranja v sektorju zavarovalništva spremlja ustrezen sistem nadzora, ki ga izvaja Agencija za zavarovalni nadzor).

6. ZAVAROVALNI TRG EVROPSKE UNIJE

Zavarovalni trg Evropske unije je ustvaril in ustvarja nove možnosti za razvoj premoženjskih in življenjskih zavarovanj, in sicer od leta 1957, ko je Rimski sporazum podal zahteve oziroma določbe po vseevropskem zavarovalnem trgu, ki se kaže predvsem v prostem organiziranju, opravljanju in pretoku zavarovalniških storitev.

Zavarovalnice imajo možnost ustanavljati svoje agencije in enote kjerkoli na področju Evropske unije. *Prosti pretok zavarovalnih storitev* dovoljuje zavarovalnicam prodajo storitev tudi v državah, kjer nimajo svojih organizacijskih enot in omogoča, da so kupci teh storitev izpostavljeni večjim osebnim stikom s strani predstavnikov zavarovalnic, kot so brokerji in agenti. Zavarovalnice so lahko splošne, univerzalne ali celo specializirane (npr. za osebna zavarovanja). Zavarovalnice naj bi medsebojno tekmovala s ceno ter s storitvami pod poštenimi in enakimi pogoji. Manjše zavarovalnice, ki so državno oz. lokalno orientirane, bodo v drugih državah težko vzpostavljale konkurenčno ponudbo. Velike zavarovalnice so povezane z lokalnimi agenti in brokerji ter nudijo zavarovalne storitve v drugih državah (med njimi zavarovalnice: Generali, Allianz, Prudential in druge). Med mnogimi analitiki velja prepričanje, da bo v prihodnosti nekaj velikih zavarovalnih družb obvladovalo zavarovalni trg Evropske unije. Zavarovalnice lahko reklamirajo svoje storitve kjer koli v Evropski uniji, v skladu s predpisi svoje države. Dohodek zavarovalnic je kombinacija pozavarovanj, sozavarovanj, neposrednega zavarovanja in naložb zavarovalnih sredstev. Uspešnost zavarovalnic je odvisna od kakovosti in obsega zavarovalnega posla. Zavarovalnica iz države članice Evropske unije lahko izvaja posle v katerikoli drugi državi članici, na podlagi dovoljenja, ki ga dobi od organa za zavarovalni nadzor v svoji državi. Zavarovalnice medsebojno konkurirajo s ceno in z naravo storitev pod enakimi pogoji. Zavarovalnice so podrejene svojim matičnim nadzornim organom, kljub temu, da izvajajo zavarovalno dejavnost v različnih državah (Bijelić, 1998, str. 16-19).

Podatki o poslovanju zavarovalnic so na razpolago javnosti, zavarovalnice pa morajo imeti dostop do ustreznih primerljivih informacij. V primeru finančnih težav ali celo stečaja zavarovalnice, so vsi zavarovanci v enakem položaju, neodvisno od tega iz katere države članice so oni sami ali njihovi agenti (Ivanjko, 1999, str. 53).

6.1. ZAKONSKA PODLAGA IN SMERNICE NA ZAVAROVALNEM PODROČJU V EVROPSKI UNIJI

Osnova za nastanek Evropske unije je Rimski pogodba iz leta 1957, s katero so ustanovili Evropsko gospodarsko skupnost (Coughlan, 2000, str. 4). Ta pogodba je za zavarovalni trg postavila dve določbi in sicer prost pretok storitev (Coughlan, 2000, str. 16) med državami članicami ter pravica do ustanovitve zavarovalnice oz. podružnice, kjerkoli na področju EU.

Zatem kar trideset let ni bilo nobene pogodbe, nato pa so podpisali v štirinajstih letih kar štiri nove pogodbe.

Leta 1987 je nastala pogodba *Enotna evropska listina*, ki določa pravila za pretok blaga, storitev, kapitala in delovne sile na območju EU.

Maastrichtska pogodba o Evropski uniji iz leta 1993 določa zamenjavo nacionalne valute s skupno evropsko valuto evrom (Coughlan, 2000, str. 5).

Ekonomsko in monetarno unijo so v politično zvezo (s samostojnim pravnim statusom, s skupno zunanjo in varnostno politiko) nadgradili z *Amsterdamska pogodba* leta 1999. Ta pogodba torej uniji daje status samostojne pravne osebe (Coughlan, 2000, str. 8).

Leta 2000 so podpisali *Pogodbo iz Nice*, s katero so uzakonili delitev EU na notranje jedro okrog Nemčije, Italije in Francije in na zunanji krog držav kandidatka za članstvo v EU, ki bodo morala sprejemati direktive (politične in pravne) iz centra.

6.1.1. Pomembnejše smernice na področju zavarovalništva v EU

V procesu oblikovanja notranjega trga so na področju življenjskega in neživljenjskega oz. premoženjskega zavarovanja pomembne tri generacije smernic. Z njimi so dosegli liberalizacijo poslovanja zavarovalnic v državah Evropske Unije, kar se je na enotnem trgu izrazilo kot povečanje konkurence, z njimi pa so zagotovili tudi zaščito potrošnikov. Smernice za zavarovalništvo poskušajo odpraviti ovire oblikovanja notranjega zavarovalnega trga, pri čemer odpravljajo različnost pravnih ureditev, različnost na področju zdravstvenega in socialnega zavarovanja ter specifične vplive na ceno zavarovanj (Ivanjko, 1999, str. 54).

Prva generacija smernic je uzakonila pravico do ustanavljanja podružnic in sestrskih podjetij kjerkoli na področju Evropske Unije. Prva generacija smernic za življenjsko in premoženjsko zavarovanje je bila prvi poskus harmonizacije nacionalnih zahtevkov na področju zavarovalništva in dovoljuje, da zavarovalnice ponujajo zavarovanje le s pooblastilom ter določa pogoje za pridobitev pooblastila in zagotavljanje finančnega nadzora (Bizjak, 1999, str. 3). Prva smernica v okviru prve generacije smernic s področja premoženjskega zavarovanja (oz. Prva smernica o uskladitvi zakonov in predpisov, ki urejajo opravljanje premoženjskega zavarovanja (73/239/EEC)), je bila sprejeta leta 1973 in zahteva od držav članic EU, da določijo organ, pristojen za nadzor nad ustanavljanjem, poslovanjem in prenehanjem zavarovalnic. Dopušča tudi materialni nadzor nad zavarovalnimi storitvami in finančni nadzor nad izpolnjevanjem pravil o obvladovanju tveganj (Pavliha, 2000, str. 57). Prva smernica za uskladitev zakonov in predpisov, ki urejajo opravljanje poslov življenjskega zavarovanja (79/267/EEC) je bila sprejeta leta 1979 in zahteva ločeno opravljanje življenjskih in premoženjskih zavarovanj, v ločenih pravnih osebah, kjer pa dopušča, da države EU uredijo nadaljevanje poslovanja obstoječih kompozitnih zavarovalnic pod strogo določenimi pogoji ločenega vodenja obeh skupin zavarovanj (Pavliha, 2000, str. 59).

Druga generacija smernic je postopoma uvajala svobodo opravljanja storitev na območju celotne Evropske Unije. Drugo generacijo smernic ravno tako predstavljajo dve smernice. Smernica za premoženjsko zavarovanje (Smernica oz. direktiva 88/357/EEC o uskladitvi zakonov in predpisov na področju premoženjskega zavarovanja, ki omogoča učinkovito izvajanje svobodnega opravljanja storitev, ki amandmira smernico 73/239/EEC za področje premoženjskega zavarovanja), dovoljuje zavarovalnicam, da ponujajo tovrstna zavarovanja tudi v drugih državah EU (Pavliha, 2000, str. 58), vsebuje pa tudi določbo glede nadzora nad zavarovalničnim sklepanjem premoženjskih zavarovanj, kjer ima v primeru velikih tveganj nadzor domača država, pri masovnih tveganjih pa država poslovanja (Kalan, 2001, str. 16). Druga smernica je smernica za življenjsko zavarovanje (Smernica 90/619/EEC o uskladitvi zakonov in predpisov, ki urejajo opravljanje poslov življenjskega zavarovanja in določbe o spodbujanju svobodnega opravljanja storitev, ki dopolnjujejo smernica 79/267/EEC), določa pogoje za svobodno izvajanje storitev življenjskega zavarovanja v državah EU, ustanavljanje podružnic tujih zavarovalnic in postopke nadzora nad njihovim poslovanjem (Pavliha, 2000, str. 59).

Tretja generacija smernic prinaša popolno svobodo opravljanja storitev na celotnem območju EU na podlagi enotnega dovoljenja (Bizjak, 1999, str. 3). Zavarovalnica, ki je pridobila dovoljenje nadzornega organa v svoji matični državi, lahko torej opravlja oz. trži zavarovalne storitve v vseh državah članicah EU in sicer preko podružnice ali tudi brez pravne navzočnosti kot prosto opravljanje zavarovalnih storitev (Pavliha, 2000, str. 58).

Smernica za premoženjsko zavarovanje (Smernica oz. direktiva 92/49/EEC o uskladitvi zakonov in predpisov, ki urejajo premoženjsko zavarovanje, spreminja ter dopolnjuje smernici 73/239/EEC in 88/357/EEC), je smernica, ki odpravlja vse omejitve pri svobodnem pretoku in opravljanju zavarovalnih storitev v državah Evropske Unije (Pavliha, 2000, str. 58). Tretja direktiva oz. smernica za življenjsko zavarovanje (Smernica 92/96/EEC o uskladitvi zakonov in predpisov, ki urejajo posle življenjskega zavarovanja, amandmira predhodni direktivi 79/267/EEC in 90/619/EEC), dosledno sprošča zavarovalno tržišče na področju življenjskih zavarovanj in sicer z uvedbo načela enotnega dovoljenja in nadzora matične države (Pavliha, 2000, str. 59). Obe smernici v okviru tretje generacije smernic sta bili sprejeti leta 1992, v veljavo pa sta stopili leta 1994.

Te smernice torej predstavljajo izhodišče za proces deregulacije in harmonizacijo na zavarovalnem tržišču, kar naj bi sicer vplivalo na učinkovitejše poslovanje zavarovalnic, cenejšo in preglednejšo ponudbo zavarovalniških storitev ter na njihovo internacionalizacijo. Poleg tega pa omogočajo tudi nediskriminatorno obravnavanje zavarovalnic v Evropski Uniji (Dimovski, 1998, str. 5), kar bo v prihodnosti privedlo do sprememb in k povečanju konkurence.

6.2. PRILAGAJANJE SLOVENSKE ZAVAROVALNIŠKE ZAKONODAJE ZAKONODAJI EU

6.2.1. Evropski sporazum o pridružitvi med Slovenijo in EU

Mednarodnopravno podlago za odpiranje Slovenije na finančnem področju lahko odkrijemo v Marakeškem sporazumu o Svetovni trgovinski organizaciji ter v Evropskem sporazumu o pridružitvi med Republiko Slovenijo in EU (Borak, 1997, str. 22).

Z uveljavitvijo Evropskega pridružitvenega sporazuma je naša država postala pridružena država Evropske Unije z velikimi možnostmi prej ali slej postati članica EU. Evropski pridružitveni sporazum je bil podpisan že 10. junija 1996 (Dolčič, 1999, str. 15) in je stopil v veljavo 1. februarja 1999, označujejo kot najpomembnejši dokument, ki naj bi vplival na prihodnost zavarovalstva. Bistvo oz. vsebina Evropskega sporazuma temelji na izhodiščih Marakeškega sporazuma in sicer želi odpraviti ovire za čezmejno sodelovanj (Borak, 1997, str. 22).

Evropski sporazum lahko opredelimo kot korak naprej od Sporazuma o Svetovni trgovinski organizaciji, kajti pomeni bolj zavezujoče odpiranje slovenskega gospodarstva in stapljanje v mednarodni prostor. Cilji pridružitve po tem sporazumu so (Borak, 1997, str. 24) :

- zagotavljanje temeljev za politično sodelovanje,
- pospeševanje trgovanja in gospodarskih odnosov med pogodbenicami in s tem spodbujanje gospodarskega razvoja in blaginje v Sloveniji,
- zagotavljanje temeljev za postopno vključitev Slovenije v EU,
- postopno razvijanje območja proste trgovine, ki bo zajemalo vso trgovinsko menjavo med Slovenijo in EU.

6.2.2. Zakon o zavarovalnicah

Prilagajanje zavarovalniške zakonodaje zakonodaji Evropske Unije je proces, ki se je začel že z uveljavitvijo Zakona o zavarovalnicah, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije sprejel 28. septembra 1994 (Uradni list RS, št. 64/94).

Narejen je bil po zgledu avstrijske in nemške zavarovalne zakonodaje in je urejal ustanavljanje, organiziranje in poslovanje zavarovalnic ter zavarovalni nadzor (Končina, 2000, str. 228). Zakon o zavarovalnicah je formalno dopuščal registracijo zavarovalnic, kjer je bil tuji kapital v večini, vendar pa ni dopuščal ustanovitve aktivnih pozavarovalnic z večinskim tujim kapitalom. Na ta način je takratni zakon določal monopolni položaj ene pozavarovalnice v slovenskem zavarovalnem prostoru (Pozavarovalnica Sava). To je pomenilo, da je kotacijo vseh rizikov na tuje zavarovalne trge in s tem nadzor nad odlivi premij v tujino izvajala Pozavarovalnica Sava.

Velja omeniti, da naš zakon o zavarovalnicah (iz leta 1994) vsebuje glavne sestavine prvih dveh zavarovalnih direktiv Evropske Unije (Gorišek, 1997, str. 14).

Na osnovi Zakona o zavarovalnicah je bil ustanovljen Urad RS za zavarovalni nadzor (Pavliha, 2000, str. 131), ki je deloval kot organ v sestavi ministrstva za finance (vendar ga je po uveljavitvi Zakona o zavarovalništvu nadomestila Agencija za zavarovalni nadzor, ki je pridobila tudi več pooblastil za izvajanje nadzora).

6.2.3. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov

Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (Uradni list RS, št. 57/99) je stopil v veljavo 16. julija 1999. Davek od zavarovalnih poslov je bil uveden kot posledica zamenjave dotedanjega prometnega davka in uvedbe davka na dodano vrednost. V zakonu o davku na dodano vrednost je sicer navedeno, da so zavarovalni posli oproščeni plačila DDV-ja. Davek od prometa zavarovalnih poslov se zaračunava po stopnji 6,5 % od davčne osnove (zavarovalne premije).

Pomembno je da se ta davek ne plačuje od (Bužan, 2001, str. 35):

- obveznih pokojninskih in invalidskih zavarovanj ter obveznih zdravstvenih zavarovanj,
- zavarovanj, ki krijejo nevarnosti izven območja Republike Slovenije,
- osebnih (zdravstvenih, nezgodnih in življenjskih) zavarovanj pri katerih zavarovalno razmerje ni krajše od 10 let, kar daje tudi prednost oz. dodatno spodbudo za večanje deleža življenjskih zavarovanj.

6.2.4. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Državni zbor Republike Slovenije je 10. decembra 1999 sprejel Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, le-ta pa je začel veljati 1. januarja 2000 (Uradni list RS, št. 106/99). Na podlagi tega zakona so bila uvedena na tržišče prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja. Vendar pa zakon hkrati prinaša krčenje pravic ter strožje pogoje obveznega pokojninskega zavarovanja. Z omenjenim zakonom se je zaključila reforma sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki se je začela leta 1996 (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 42).

Zakon v celoti ureja zagotavljanje socialne varnosti državljanov in sicer tako, da v prvem stebru zagotavlja osnovno obvezno pokojninsko zavarovanje, ki ga izvaja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, medtem pa v drugem stebru zagotavlja dodatno zavarovanje, ki je lahko prostovoljno ali obvezno. Dejavnost prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izvajajo vzajemni pokojninski skladi, pokojninske družbe in banke, lahko tudi zavarovalnice, vendar le, če imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja (Statistični zavarovalniški bilten, 2002, str. 42).

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje izvaja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja d.d. (KAD) ter novonastale pokojninske družbe.

Pri prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju (Končina, 2000, str. 230) gre za osrednji del osebnega naložbenega portfelja, ki prebivalstvu zagotavlja višjo raven materialne varnosti za starost, kot jo bo večina ljudi imela iz obveznega pokojninskega zavarovanja.

6.2.5. Zakon o zavarovalništvu

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 (Uradni list RS, št.13/00), veljati pa je začel 3. marca 2000 in pomeni uskladitev z evropsko zavarovalno zakonodajo oz. uskladitev pogojev za ustanavljanje, poslovanje, nadzor ter prenehanje zavarovalnic s pogoji veljavnim v EU. Cilj zakona je torej na sistematsko zaokrožen način urediti področje zavarovalništva v Republiki Sloveniji. Zakon o zavarovalništvu zagotavlja pravne razmere, ki omogočajo zanesljivo delovanje trgov zavarovalnih storitev in zaupanje zavarovancev v zavarovalni trg (Pavliha, 2000, str. 146).

Skupaj s spremenjenim davčnim sistemom pa prinaša navedena zavarovalniška zakonodaja velike spremembe v poslovno okolje slovenskih zavarovalnic. Značilnosti tega okolja so naslednje (Statistični zavarovalniški bilten, 2001, str. 13):

- popolno odpiranje slovenskega zavarovalniškega trga nasproti evropski konkurenci in uskladitev nacionalne zakonodaje z evropskimi smernicami,
- nove možnosti za še uspešnejši razvoj življenjskih zavarovanj (predvsem pokojninskih) ob spodbudni davčni zakonodaji,
- umik državne kontrole nad premijami obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti (AO),
- nov sistem nadzora, ki ga opravlja Agencija za zavarovalni nadzor.

Zakon omogoča v slovenskem zavarovalnem trgu ustanavljanje podružnic tujih zavarovalnic in tujih zastopniških ter posredniških družb, odpravlja omejitve pri ustanavljanju hčerinskih družb tujih zavarovalnic (ni več zahteve po udeležbi vsaj enega slovenskega delničarja), odpravlja pa tudi omejitve, da morajo zavarovalnice pozavarovati presežke v zavarovanje prevzetih nevarnosti pri pozavarovalnicah s sedežem v Sloveniji (Pavliha, 2000, str. 146).

Navedeni zakon pa ukinja monopol ene pozavarovalnice ter dopušča domačim in tujim pravnim osebam, da ob sicer zaostrenih pogojih, ki jih narekuje uresničevanje načela varnosti zavarovancev, ustanavljajo zavarovalnice tudi za aktivno pozavarovanje doma in tujini (Končina, 2000, str. 228).

Zakon zahteva ločeno opravljanje poslov življenjskega in neživljenjskega zavarovanja (Pavliha, 2000, str. 146), saj se mora pravna oseba, ki želi izvajati zavarovalne posle odločiti, ali le za posle življenjskega zavarovanja ali neživljenjskega (premoženjskega) zavarovanja

(Čehovin, 2000, str. 14). Kot izjema pri tem nastopajo že obstoječe zavarovalnice, ki pa lahko opravljajo življenjska in neživljenjska zavarovanja.

Zakon o zavarovalništvu pa prinaša tudi novosti glede neodvisnosti in drugih pooblastil nadzornika zavarovalnega trga t.i. Agencije za zavarovalni nadzor, ki je prevzela naloge izvajanja nadzora nad zavarovalnicami od Urada za zavarovalni nadzor in je pri izvrševanju svojih nalog samostojna in neodvisna (Pavliha, 2000, str. 131), čeprav je posredno vezana na državni zbor, saj mu mora *letno poročati* o stanju in razmerah na področju zavarovalništva. Poročilo mora vsebovati podatke o obsegu zavarovalnih poslov po zavarovalnih vrstah. Agencija pa mora letno poročati državnemu zboru tudi o svojem delu, pri čemer to poročilo obsega podatke o ukrepih agencije za zavarovalni nadzor po izvedenih postopkih nadzora, izdanih dovoljenj za opravljanje zavarovalnih poslov in o drugih dovoljenjih, ki jih izdaja agencija, ter podatke o sodelovanju agencije z drugimi domačimi in tujimi nadzornimi organi (Pavliha, 2000, str. 132).

Zakonu o zavarovalništvu pripisujemo celovitost in usklajenost z usmeritvami EU, vključno s tretjo generacijo direktiv (le-ta prinaša popolno svobodo opravljanja storitev preko državnih meja znotraj EU), ki je začela veljati v EU junija 1994 in je takrat v celoti liberalizirala trg zavarovanj ter zavarovalnih naložb (Končina, 2000, str. 228). Pomembna razlika med navedenim zakonom in Zakonom o zavarovalnicah (iz leta 1994) je odprt slovenski zavarovalni trg za tujo konkurenco, kjer pa zahtevano prehodno obdobje za vključevanje slovenskega zavarovalništva v EU tega bistveno ne spreminja.

7. PRIČAKOVANJA O PRIHODNOSTI SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC PO VSTOPU SLOVENIJE V EU

Spremembe v slovenskem zavarovalništvu, ki bodo nastopile s polnopravnim članstvom v Evropski uniji je danes že možno predvideti. Pričakujemo, da se bo z liberalizacijo dostopa na trg povečala konkurenca tako cenovna kot kvalitetna. S poostrejitvijo pravil poslovanja in z okrepitevijo standardov nadzora pa je pričakovati povečano varnost zavarovalniškega sektorja.

V slovenskem zavarovalništvu je torej realno pričakovati okrepljeno konkurenco ponudnikov zavarovalnih storitev iz tujine. Predvsem to velja za različne oblike življenjskega zavarovanja, kot vrsto zavarovanj, kjer obstajajo še velike rezerve za povečanje obsega poslovanja (Šušteršič, Rojec, Mrak, 2001, str. 75).

Tuji ponudniki se bodo osredotočili predvsem na tiste zavarovalniške storitve, ki jih slovenske zavarovalnice ne ponujajo oziroma so njihove ponudbe zavarovalniških storitev drugačne ali nekonkurenčne (Mrak, 2003, str. 1) in storitve, pri katerih za kvalitetno izvajanje in opravljanje ni potrebna široka mreža v državi.

Predvidevamo da bodo tudi nekatere banke iz tujih držav v sklopu svojega delovanja ponujale tudi različne vrste zavarovalniških storitev. Tuje oz. evropske zavarovalnice se bodo opredelile na ponudbo svojih zavarovalniških storitev najkvalitetnejšim klientom (najboljši in največji gospodarski subjekti ter prebivalstvo z najvišjo kupno močjo). Slovenske zavarovalnice bodo razširile svoje delovanje v tuje, še zlasti v sosednje države. Obstaja tudi pričakovanje po združevanju manjših univerzalnih zavarovalnic (Šušteršič, Rojec, Mrak, 2001, str. 75). Manjše slovenske zavarovalnice bodo specializirale ponudbo zavarovalniških storitev in se opredelile na tiste tržne segmente, ki v primerjavi z velikimi zavarovalnicami niso zanimivi. Predpostavljamo, da bo prišlo tudi do spremembe tržnih deležev posameznih slovenskih zavarovalnic, tako na področju posameznih zavarovalnih skupin, kot v celotnem slovenskem zavarovalniškem trgu, kar opredelimo kot rezultat združevanja manjših zavarovalnic.

Pričakujemo da se bo število slovenskih zavarovalnic verjetno skrčilo, velikost izbranih zavarovalnic pa se bo povečalo, verjetno v obliki bančno-zavarovalnih konglomeratov. Veliko zaposlenih v zavarovalništvu bo ostalo brez dela, kar lahko ponazorimo s podatki iz leta 1994; torej če bi v Evropski uniji kot enotnem zavarovalnem tržišču z 911.571 zaposlenimi hoteli doseči tako storilnost oz. premijo na zaposlenega kot Francija s 122.000 zaposlenimi, bi bilo potrebno odpustiti 345.210 delavcev (Dimovski, 1998, str. 32).

Evropska konkurenca bo počasi vendar vztrajno prodirala tudi na slovenski zavarovalni trg. Domače zavarovalnice bodo v prihodnje (če bodo želele preživeti) začele s procesi velikih racionalizacij poslovanja, z uvajanjem novih tehnologij ter se začele povezovati, kar je nujno, če se hočemo izogniti, da slovensko zavarovalništvo izginja in želimo zadržati vodilno vlogo slovenskih zavarovalnic na domačem trgu, ki bodo hkrati širile svoj trg na območje nekdanje Jugoslavije ter druge manj zahtevne trge (Ivanušič, 2002, str. 149).

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo se bo torej zavarovalniški sektor znašel v spremenjenih okoliščinah, kajti notranji trg za poslovanje ne bo več Slovenija ampak ogromna EU. Pri tem pa je pomembno, da bodo razširjene poslovne možnosti spremljala tudi povečana poslovna tveganja (Mrak, 2003, str. 1).

SKLEP

Slovenija bo 1. maja 2004 postala polnopravna članica Evropske unije, kar bo slovenskemu gospodarstvu prineslo nove poslovne priložnosti. Slovensko zavarovalništvo se bo vsekakor soočilo z večjo konkurenco in lastno umestitvijo na zavarovalnem trgu EU. Pričakujemo torej, da bo evropska konkurenca počasi prodirala tudi na slovenski zavarovalni trg, kar teži k temu, da morajo naše zavarovalnice temeljito razmišljati o svojem prihodnjem položaju na trgu. Če bodo želele ostati na trgu bodo morale začeti s procesi velikih racionalizacij poslovanja ter se povezovati tako med seboj, kot tudi z drugimi finančnimi posredniki, predvsem z bankami.

V zadnjih letih je v slovenskem zavarovalnem prostoru opaziti vzpodbudna razvojna gibanja, (ki jih zaznamo v vse bolj konkurenčnem okolju) ter visoko stopnjo rasti. Ob primerjavi podatkov o deležu življenjskih in neživljenjskih zavarovanj pa so opazne razlike med domačimi zavarovalnicami in zavarovalnicami v Evropski uniji. V razvitih državah EU prevladujejo življenjska zavarovanja nad premoženjskimi, v Sloveniji pa je ravno obratno, čeprav življenjska zavarovanja danes uvrščamo med najhitreje rastoča zavarovanja pri nas. Delež življenjskih zavarovanj v skupni premiji znaša v EU 63 %, v Sloveniji pa le 21,37 %. Torej šibke točke slovenskega zavarovalništva so še vedno nizek delež življenjskih zavarovanj, širina oz. obseg ponudbe, strateška in tržna osredotočenost predvsem na slovenski zavarovalni trg, ki zaradi objektivne majhnosti ekonomije obsega ne zagotavlja zadostne konkurenčnosti zavarovalnicam, zaradi česar slovensko zavarovalništvo potrebuje širši tržni prostor za svoj razvoj.

Za slovenski zavarovalni trg je značilna visoka koncentracija zavarovalnih poslov v treh največjih zavarovalnicah (Zavarovalnica Triglav, Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in Zavarovalnica Maribor), saj pokrivajo skoraj 75 % zavarovalniškega trga. Vendar pa so naše zavarovalnice v primerjavi z zavarovalnicami v EU majhne in manj učinkovite ter se bodo morale medsebojno povezovati.

Za slovensko zavarovalništvo pa je pomemben Zakon o zavarovalništvu, sprejet leta 2000 in pomeni uskladitev z vsemi tremi generacijami smernic zakonodaje EU (tretja generacija smernic bo prišla v veljavo z dnem vstopa v EU) oz. uskladitev pogojev delovanja zavarovalnic s pogoji veljavnimi v EU. S sprejetjem tega zakona je slovensko zavarovalništvo vstopilo v enotni evropski trg, za katerega velja zasnova, ki omogoča prost pretok storitev, blaga, oseb in kapitala. Leta 1999 je bil sprejet Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ta zakon pa z oblikovanjem treh pokojninskih stebrov omogoča udeležbo zavarovalnic pri prodaji prostovoljnih pokojninskih zavarovanj.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo pričakujemo povečano tujo konkurenco. Vendar pa bo uspeh odvisen predvsem od strokovnega in kvalitetnega dela v zavarovalništvu (dobra organizacija poslovanja, potrebe in želje zavarovancev, kvalitetni delavci v zavarovalništvu), ki bo povečevalo zaupanje zavarovancev.

LITERATURA

1. Bijelić Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana: Art agencija za Slovenico, 1998. 343 str.
2. Bizjak Nataša: Približevanje Slovenije Evropski uniji na področju zavarovalništva. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 33 str.
3. Boncelj Jože: Zavarovalna ekonomika. Maribor: Založba Obzorja, 1983. 351 str.
4. Borak Neven: Zavarovalstvo in pridružitvev Evropski uniji. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 1997, str. 21-24.
5. Bužan Robi: Obdavčevanje dolgoročnih življenjskih polic. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 2001, str. 35.
6. Coughlan Anthony: Temeljna kritična dejstva o Evropski uniji. Ljubljana: Skupina Neutro, 2000. 43 str.
7. Čehovin Matej: Slovenske zavarovalnice in vključevanje v EU. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 39 str.
8. Dimovski Vlado: Pogled na zavarovalništvo v Evropski uniji. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 1998, str. 5-6 in str. 32.
9. Dolčič Tone: Obveznosti Republike Slovenije po evropskem sporazumu o pridružitvi. Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 1999, str. 15.
10. Gorišek Jurij: Razvoj življenjskih zavarovanj v Sloveniji v luči približevanja Evropski uniji. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 1997, str. 14.
11. Ivanjko Šime: Uvod v zavarovalno pravo. Maribor: Pravna fakulteta, 1999. 249 str.
12. Ivanjko Šime et al.: ABC zavarovalništva. Maribor: Založba Kapital, 1999. 103 str.
13. Ivanušič Zvonko: Konkurenčna sposobnost slovenskega zavarovalništva. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 2002, str. 143-159.
14. Kalan Matjaž: Slovenske zavarovalnice in vključevanje v Evropsko unijo. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 35 str.
15. Končina Miroslav: Vpliv evra na slovensko zavarovalništvo kot del finančnega trga. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 1999, str. 43-44.
16. Končina Miroslav: Možni scenarij razvoja slovenskega trga življenjskih in premoženjskih zavarovanj po uveljavitvi zakona o zavarovalništvu in zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic. Dnevi slovenskega zavarovalništva. Portorož: SZZ, 2000, str. 227-234.
17. Kovač Konstantinovič Livija: Novosti za večjo varnost v letu 2003. Kapital, Maribor, 16.12.2002, str. 43.
18. Majcen Igor: Finančni posredniki v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 48 str.
19. Mrak Mojmir: Perspektive slovenskega finančnega sektorja po vstopu v EU. Bančni vestnik, Ljubljana, 52, (2003), 4, str. 1.

20. Oprešnik Metka: Slovensko zavarovalno združenje. Obzornik, Ljubljana, 17 (1994) 1/2, str. 8-9.
21. Pavliha Marko: Zavarovalo pravo. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000. 371 str.
22. Peklaj Robert: Ključni kadri. Glas gospodarstva, Ljubljana, junij 2002, str. 40.
23. Peklaj Robert: Zavarovanje članov uprave in nadzornih svetov. Glas gospodarstva, Ljubljana, julij-avgust 2002, str. 73.
24. Peklaj Robert: Zavarovanje proizvajalčeve odgovornosti za izdelke. Glas gospodarstva, Ljubljana, september 2002, str. 39.
25. Peklaj Robert: Odvzem licence bi bil škodljiv. Glas gospodarstva, Ljubljana, oktober 2002, str. 27.
26. Peklaj Robert: Poklicna odgovornost. Glas gospodarstva, Ljubljana, november 2002. str. 77.
27. Peklaj Robert: V prihodnje tudi zdravstvena zavarovanja. Glas gospodarstva, Ljubljana, februar 2003, str. 58.
28. Pirš Andrej: Transportno zavarovanje. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet, 2000. 178 str.
29. Pucelj Rudolf: Zavarovanje v poslovni praksi. Ljubljana: Samozaložba, 1991. 196 str.
30. Rahne Andreja: Trženje osebnih zavarovanj v Zavarovalnici Triglav. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 34 str.
31. Štor Marko: Mešana življenjska zavarovanja. Profit, Ljubljana, XII (2002), št. 23 (288), str. 22-23.
32. Šuštar Martina: Zavarovalnice v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 50 str.
33. Šušteršič Janez, Rojec Matija, Mrak Mojmir: Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU – strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001-2006. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2001. 136 str.
34. Tomažič Anja: Razvoj zavarovalništva v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 42 str.

VIRI

1. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001. [URL: <http://www.triglav.creativ.si/splosno/porocilo2001/pomembnejši-podatki.html>], 12.5.2003.
2. Slovensko zavarovalno združenje. [URL: <http://www.zav-zdruzenje.si>], 20.3.2003.
3. Statistični zavarovalniški bilten 2000. Ljubljana: SZZ, 2000. 68 str.
4. Statistični zavarovalniški bilten 2001. Ljubljana: SZZ, 2001. 68 str.
5. Statistični zavarovalniški bilten 2002. Ljubljana: SZZ, 2002. 64 str.
6. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (Uradni list RS, št. 57/99).
7. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 106/99).
8. Zakon o zavarovalnicah (Uradni list RS, št. 64/94).
9. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 13/00).
10. Zavarovalnica Triglav. [URL: <http://www2.zav-triglav.si/>], 31.3.2003.